

Kronika

Chrzanowska

Gmina to ludzie!

Drodzy Czytelnicy,

gmina Chrzanów to nie budynki, nowoczesne inwestycje czy przebudowane drogi. Gmina to ludzie! Mieszkańcy, którzy tworzą lokalną wspólnotę i angażują się w życie miasta, osiedli i sołectw. Poświęcają czas, pracę, a często także pieniądze, by organizować wydarzenia i realizować projekty, które przyczyniają się do budowania więzi międzypokoleniowych i relacji sąsiedzkich. W gminie, w której ludzie się znają, są dla siebie życzliwi i sobie pomagają, żyje się lepiej. W ostatnich latach w gminie Chrzanów udało się zapoczątkować budowanie takiej wspólnoty. Jesteśmy z tego dumni!

Udało się też zrealizować wiele ważnych i potrzebnych inwestycji. I choć złośliwi powiedzą, że można było lepiej, więcej albo inaczej – bo ilu ludzi, tyle pomysłów – to trzeba przyznać jedno: gmina się rozwija i staje się coraz lepszym miejscem do życia i do inwestowania.

Piszemy o tym nie bez powodu. Właśnie mija 5 lat tej kadencji chrzanowskiego samorządu, więc to najlepszy moment na podsumowanie. W tym numerze „Kroniki Chrzanowskiej” sporo miejsca poświęciliśmy na to, by pokazać, jak wiele wydarzyło się w mieście i w sołectwach, jak piękną wspólnotę mieszkańców udało się przez te lata zbudować. Jesteśmy pewni, że wielu z Was będzie zaskoczonych!

Jak zawsze w „Kronice Chrzanowskiej” znajdziecie też rozmowy z ciekawymi ludźmi i relacje z interesujących wydarzeń, dowiedziecie się, kto wystąpi na tegorocznych Dniach Chrzanowa, poznacie laureatów chrzanowskich Aniołów Kultury i szczegóły projektu FabLab... Zapoznacie się również z wieloma innymi interesującymi i przydatnymi informacjami.

Przez nami wybory samorządowe, które odbędą się 7 kwietnia. Stąd pomysł na wyborczą ściągę, w której podpowiadamy, w jaki sposób głosować, by Wasz głos był ważny. Gorąco zachęcamy do wzięcia udziału w lokalnym święcie demokracji. Idźcie do urn tak licznie, jak to miało miejsce 15 października 2023 r. podczas wyborów parlamentarnych! Bo każdy głos ma znaczenie, a gmina Chrzanów to nasz wspólny dom.

Miłej lektury!
Redakcja

W tym numerze polecamy:

Wyborcza ściągą	s. 4
Przewyciężając trudne czasy	s. 6
Wydatki inwestycyjne 2024	s. 9
Pierwsza społeczna lodówka	s. 22
Czas się dostosować	s. 26
To nie była łatwa kadencja	s. 28
Nakręcili film, by pomóc rówieśnikom z depresją	s. 29
Chrzanów wypełni się dobrą muzyką	s. 35
O krajobrazie miasta słów kilka	s. 44

Wyborcza ściągą

Sprawdź zasady głosowania w wyborach samorządowych

W kwietniu w całym kraju odbędą się wybory samorządowe. Mieszkańcy gminy Chrzanów wybiorą swoich przedstawicieli we władzach lokalnych: burmistrza, radnych gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Kogo i na jakich zasadach będziemy wybierać?

Datę wyborów samorządowych w 2024 r. wyznaczono na **7 kwietnia**. Ewentualna druga tura głosowania na burmistrza (prezydenta/wójta), jeżeli do niej dojdzie, odbędzie się 21 kwietnia.

Kogo wybieramy?

Do gminy

W wyborach do rady gminy Chrzanów mieszkańcy – podobnie jak 5 lat temu – wybierać będą 21 radnych. Wynika to z przepisów i liczby mieszkańców (powyżej 20 tys.).

Do powiatu

Już nie 25, ale 23 mandaty są do obsadzenia w Radzie Powiatu Chrzanowskiego. Zmiana ma związek ze spadkiem liczby ludności. Po jednym radnym powiatowym mniej będzie mieć gmina Chrzanów (a także Trzebinia i Libiąż). W przypadku Chrzanowa mieszkańcy gminy będą wybierać 8 radnych powiatowych. Natomiast starosta nie jest wybierany w wyborach bezpośrednich. Wyłoni go ze swojego składu nowa Rada Powiatu Chrzanowskiego, podobnie jak wicestarostę i członków zarządu.

Do sejmiku

Liczba radnych w Sejmiku Województwa Małopolskiego pozostaje na dotychczasowym

poziomie – to 39 radnych. Mieszkańcy gminy Chrzanów swoich przedstawicieli będą wybierać z mieszkańcami pozostałych gmin powiatu chrzanowskiego, a także powiatów oświęcimskiego i olkuskiego, a od tego roku także miechowskiego. Do obsadzenia w całym okręgu jest 5 mandatów. Co istotne, tak jak starosta również marszałek nie jest wybierany w wyborach bezpośrednich. Jego wyboru dokonają radni sejmiku. Zazwyczaj zostaje nim reprezentant ugrupowania z największą liczbą głosów.

Jak oddać ważny głos?

W wyborach samorządowych mieszkańcy gminy Chrzanów otrzymają 4 karty do głosowania:

Z listą kandydatek/kandydatów do rady gminy,

Z listą kandydatek/kandydatów do rady powiatu,

Z listą kandydatek/kandydatów do sejmiku województwa małopolskiego,

Z listą kandydatek / kandydatów na burmistrza Chrzanowa.

Na każdej karcie należy postawić znak „X” (dwie przecinające się linie

w kratce) przy nazwisku wybranej osoby. W wyborach każdego szczebla: na burmistrza, do rady gminy, rady powiatu i sejmiku należy wskazać tylko jedną kandydatkę/kandydata. Postawienie znaku „X” na karcie w wyborach do rady gminy, powiatu i sejmiku oznacza jednocześnie oddanie głosu na konkretnego kandydata/kandydatkę oraz na daną listę wyborczą (komitet wyborczy). Istnieje możliwość rozdzielenia głosów na różne komitety, czyli można poprzeć kandydata innego komitetu w wyborach do rady gminy, a innego komitetu w wyborach do powiatu czy województwa.

Osoby stale zamieszkujące na terenie gminy Chrzanów, nieposiadające stałego zameldowania, mogą się dopisać do spisu wyborów. Nie mogą natomiast głosować w dowolnie wybranym lokalu.

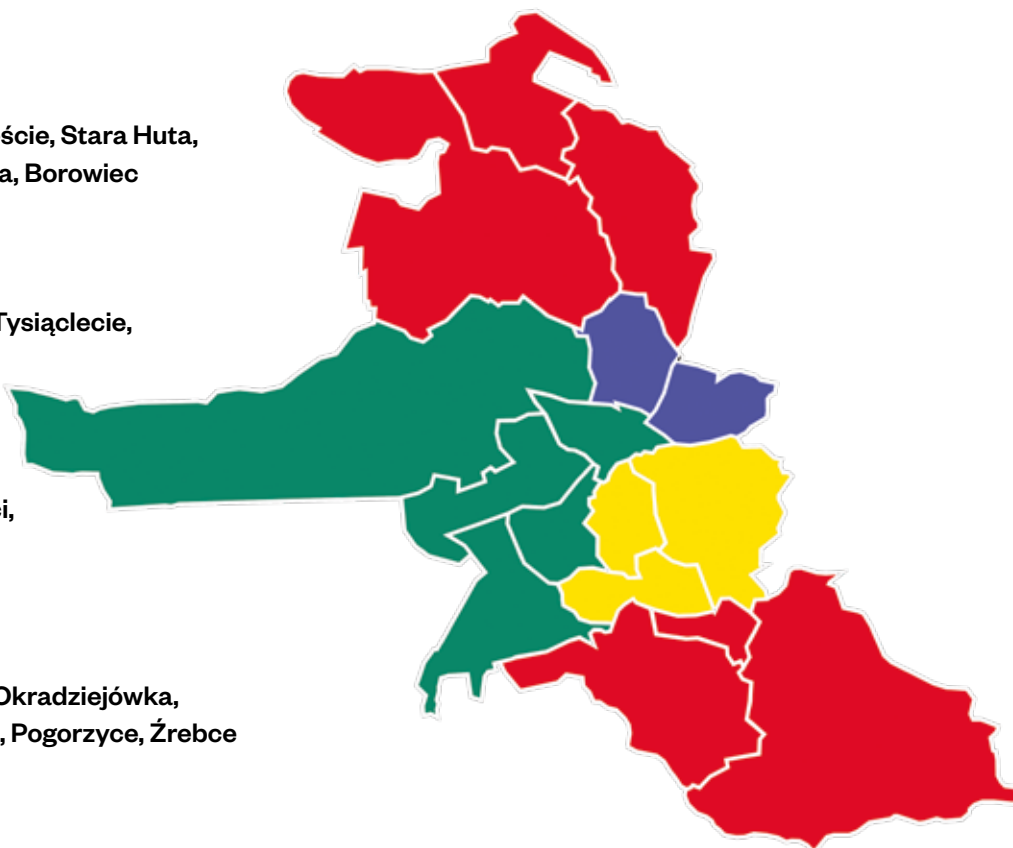
Wybory samorządowe są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Udział w nich mogą wziąć pełnoletni Polacy, posiadający czynne prawo wyborcze oraz stale zamieszkujący na obszarze działania danej rady.

Prawo wyboru na szczeblu gminnym mają również obywatele Unii Europejskiej, którzy najpóźniej w dniu głosowania kończą 18 lat oraz stale zamieszkują na obszarze danej gminy.

W wyborach do rady powiatu i sejmiku województwa czynne prawo wyborcze mają wyłącznie obywatele polscy.

Okręgi wyborcze

- **1**
Osiedla: Śródmieście, Stara Huta,
Kąty, Rospontowa, Borowiec
- **2**
Osiedla: Północ-Tysiąclecie,
Niepodległości
- **3**
Osiedla: Młodości,
Kościelec, Stella
- **4**
Sołectwa: Balin, Okradziejówka,
Luszowice, Płaza, Pogorzyce, Żrebce

Przewycięzając trudne czasy

W rozmowie z burmistrzem Robertem Maciaszkiem przyglądamy się wyjątkowej kadencji, która była pełna wyzwań, ale i okazji do rozwoju. Pandemia, wojna w Ukrainie, inflacja – jak miasto poradziło sobie z trudnościami i jakie inwestycje przynoszą nadzieję na przyszłość?

„Kronika Chrzanowska”: Dobiega końca wyjątkowa kadencja w historii polskiego samorządu. W jej trakcie burmistrz ze swoim zespołem stanęli przed wyzwaniami, których skala i charakter były dotąd niespotykane. Przetaczająca się przez świat pandemia, wojna w Ukrainie, rekordowa inflacja – to tylko część trudności, z którymi musieliśmy się zmierzyć. Jak poradziła sobie gmina Chrzanów w tej próbie?

Burmistrz Robert Maciaszek: *Te niespodziewane zdarzenia spadły na nas jak grom z jasnego nieba. Nie mogliśmy się na nie przygotować, ale dzięki solidarności i determinacji udało nam się wyjść z tych kryzysów jeszcze silniejszymi. Razem stanęliśmy naprzeciw wyzwaniom. W czasie pandemii mnóstwo osób zaangażowało się w pomoc potrzebującym, szczególnie osobom starszym i samotnym. Nasi strażacy ochotnicy oraz pracownicy gminnych instytucji wykazali się niezwykłą odwagą i zaangażowaniem. Nie zapomnę, jak pracownicy MOKSiR-u przekształcili halę sportową w szwalnię, produkując maseczki, któ-*

re później nasi strażacy rozwozili potrzebującym. To było nieocenione wsparcie dla osób mających trudności z dostępem do środków ochrony osobistej. W momencie, gdy Rosja zaatakowała Ukrainę, nasza reakcja była natychmiastowa. W ciągu dwóch dni wystaliśmy pierwszą ciężarówką z pomocą humanitarną na granicę. Przyjeliśmy ponad 1800 uchodźców, którzy szukali schronienia przed wojną. To momenty, które pozostaną w naszej pamięci na zawsze. Jestem niezmiernie dumny z mieszkańców naszej gminy i serdecznie dziękuję za ich wielkie serca. Wierzę, że te wszystkie kryzysy, choć odcisnęły na nas swoje piętno, wzmocniły też naszą lokalną wspólnotę.

Jako społeczeństwo zdaliśmy ten trudny egzamin. Ale jak te wydarzenia wpłynęły na sytuację finansową gminy i planowane inwestycje?

Sama pandemia i wojna w Ukrainie nie zachwiały naszym budżetem. Dzięki odpowiedzialnej polityce finansowej nie tylko uniknęliśmy konieczności zaciągania nowych kredytów, ale także

splaciliśmy znaczną część długu z poprzednich lat, redukując go o imponujące 85%. Nasze zadłużenie to teraz zaledwie 1,9% dochodów. Tym samym jesteśmy dobrze przygotowani na absorpcję dużych środków unijnych, które niebawem trafią do samorządów, a które będą wymagały wkładu własnego.

Ten wynik robi wrażenie. Zwłaszcza w obliczu takiej inflacji. Jak gminie udało się utrzymać tempo inwestycji?

W tej kadencji zainwestowaliśmy w sumie 150 mln zł, skutecznie pozyskując na ten cel zewnętrzne dotacje ze środków unijnych i krajowych. Na nowe zadania otrzymaliśmy w sumie 108 mln zł. Pozostałe środki na inwestycje wypracowaliśmy sami, dzięki gospodarnemu zarządzaniu finansami gminy. Oszczędności zaczęliśmy od siebie, eliminując zbędne wydatki i zwiększając wydajność. Zlikwidowałem m.in. stanowisko drugiego wiceburmistrza. Zbudowałem też świetny zespół w Urzędzie Miejskim, z którym efektywnie realizujemy projekty, jeden za drugim. Wśród naszych największych inwestycji warto wymienić budowę nowych rond i dróg w Chrzanowie oraz sołectwach, rozbudowę Szkoły Podstawowej nr 6 w Kościelcu, w której powstała m.in. sala gimnastyczna oraz nowe przedszkole, czy wreszcie budowę profesjonalnego Stadionu Miejskiego przy ul. Leśnej i Basenów Letnich na Kątach. Zbudowaliśmy również kilka boisk sportowych na bezpiecznej nawierzchni. Małe orliki powstały na os. Stella, w Luszowicach oraz przy Szkole Podstawowej nr 3 w Śródmieściu. Wspólnie z powiatem rozbudowaliśmy także cały kompleks sportowy przy Szkole Podstawowej nr 10 i II Liceum Ogólnokształcącym oraz postawiliśmy halę nad naszym lodowiskiem. Na os. Kąty i Stara Huta wybudowaliśmy boiska do streetballa, a na os. Młodości oddaliśmy do dyspozycji młodzieży nowoczesny skatepark. Zbudowaliśmy także nowe parkingi przy ul. Zielonej i Mieszka I na os. Północ, przy ul. Sikorskiego na os. Niepodległości, przy ul. 29 Listopada i Krakowskiej w Śródmieściu oraz przy ul. Kościelnej na os. Młodości. Rozbudowaliśmy także omentarz komunalny, tworząc na nim m.in. salę pożegnań. W naszych sołectwach, poza inwestycjami drogowymi, takimi jak rondo w Luszowicach, budowa ul. Fredry w Płazie czy Długiej i Morgowej w Balinie, sporo zainwestowaliśmy w tworzenie miejsc

do wypoczynku i rekreacji dla całych rodzin. Powstały nowe wiaty, place zabaw czy boiska. W Pogorzycach zbudowaliśmy wielofunkcyjny budynek, w którym swoją siedzibę znalazła OSP, biblioteka i Koło Gospodyń Wiejskich. Niezwykle ważne są także inwestycje w miejską zielen. Tutaj szczególnie wyróżnia się przepiękny park w Kościelcu, który dzięki dużej inwestycji odzyskał swój dawny blask. Sporo dzieje się również na naszych osiedlach, gdzie powstają kolejne parki kieszonkowe. Nasadziliśmy nowe drzewa, kwiaty i byliny na chrzanowskim rynku. Na os. Północ powstała duża tężnia, która będzie służyć wszystkim borykającym się z problemami górnych dróg oddechowych. Sporo środków zainwestowaliśmy w OZE, zwłaszcza fotowoltaikę na budynkach użyteczności publicznej, co pozwoliło nam obniżyć rachunki za energię. Nie brakowało również zadań związanych z poprawą bezpieczeństwa na naszych drogach, gdzie systematycznie doświetlamy przejścia dla pieszych i przebudowujemy skrzyżowania. Cały czas rozbudowujemy również miejski monitoring, który już wielokrotnie pomógł nam namierzyć i ukarać wandalów. Sporo inwestują także gminne spółki. ZLA zbudowało nową przychodnię zdrowia na os. Młodości, a TBS buduje właśnie garaże i miejsca parkingowe na os. Północ. Jest też mnóstwo drobnych, ale niezwykle ważnych dla lokalnej społeczności inwestycji, takich jak budowa windy w Szkole Podstawowej nr 1, schodów w Płazie czy psiego parku w Śródmieściu. Wszystkie te inwestycje zostały zrealizowane bez zaciągnięcia złotówki kredytu.

A co z projektami strategicznymi – strefą inwestycyjną przy autostradzie A4 oraz budową nowych mieszkań w Chrzanowie?

Pracujemy nad tymi projektami z pełnym zaangażowaniem, widząc w nich szansę na długoterminowy rozwój naszej gminy. Utworzenie strefy inwestycyjnej przy autostradzie to zadanie wymagające wieloletniej pracy i planowania. Przygotowaliśmy już nowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu przy autostradzie. Wyzaczyliśmy w nim strefę inwestycyjną o powierzchni 275 ha. W planie wrysowaliśmy także nowe drogi, które otwierają dostęp do terenów przemysłowych wprost z autostrady, oraz zabezpieczyliśmy działki pod niezbędne media. Ponad 80 ha pozostanie powierzchnią biologicznie czynną, dzięki czemu zachowamy równowagę

pomiędzy firmami produkcyjnymi a środowiskiem naturalnym. Obecnie skupiamy się na przygotowaniu infrastruktury i przyciąganiu inwestorów. Planujemy drogę, która połączy strefę inwestycyjną z węzłem A4 Chrzanów-Balin. Na jej budowę pozyskaliśmy już 15 mln zł dotacji. Niebawem wybierzemy generalnego wykonawcę nowej drogi w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Widzimy już pierwsze efekty naszych prac – pojawiły się firmy, które zdecydowały się na inwestycje w tej strefie. Pierwszą jest duża elektrownia fotowoltaiczna przy ul. Przybyszewskiego w Luszwicach, drugą będzie zakład produkcyjny na skrzyżowaniu ul. Wodzińskiej i Działkowej w Chrzanowie. Po kilku latach pracy, zainwestowanym czasie i środkach, niebawem będziemy mogli się cieszyć z nowych miejsc pracy i nowych dochodów dla budżetu gminy. To niezwykle ważne, ponieważ dodatkowe wpływy z funkcjonującej strefy inwestycyjnej pozwolą nam realizować jeszcze więcej inwestycji i remontów w gminie, podnosząc tym samym jakość życia wszystkim mieszkańcom.

Nie tylko przy autostradzie powstają nowe firmy. Rozrasta się również strefa inwestycyjna w Krocymiechu.

W Krocymiechu powstały ostatnio dwie duże inwestycje. Rozbudowała się fabryka materiałów budowlanych Swisspor i powstał nowoczesny zakład zajmujący się projektowaniem i budową maszyn oraz linii montażowych Philogic. Niebawem budowę swojej siedziby rozpocznie tutaj także spółka Pavimental Polska, specjalizująca się w robotach drogowych i lotniskowych oraz inżynierii środowiska. Każda z tych firm zaoferuje nie tylko nowe miejsca pracy, ale również wzmocni dochody naszego gminnego budżetu.

Wracając do nowych mieszkań, w tej kwestii też sporo się dzieje. W kilku miejscach Chrzanowa powstają nowe osiedla. Co spowodowało ten boom na inwestycje mieszkaniowe w mieście?

Nowe mieszkania to drugi, obok strefy inwestycyjnej, strategicznie ważny obszar. Dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy potrzebujemy nowych mieszkańców, zwłaszcza rodzin z dziećmi. Nasza gminna tkanka potrzebuje ich jak tlenu. Nowi mieszkańcy będą wzmocniać gospodarkę, stając się klientami lokalnych przedsiębiorców i instytucji. Są też potrzebni dla niezachwianego rozwoju strefy inwestycyjnej, w której

będą poszukiwani pracownicy. Każdy z mieszkańców zostawia również u nas swój podatek dochodowy, wzmacniając budżet gminy. Dlatego tak wielką uwagę poświęciliśmy na stworzenie dobrego klimatu dla inwestycji mieszkaniowych w Chrzanowie. Przygotowaliśmy grunty pod ten cel i wprowadziliśmy 10-letnie zwolnienie z podatku od nieruchomości dla nowych inwestycji. Promujemy też szeroko Chrzanów jako dobre miejsce do życia, blisko natury, z dala od korków i hałasu wielkich aglomeracji, ale na tyle blisko Krakowa czy Katowic, że wyprawa do któregoś z tych miast nie zajmie więcej niż 30 minut pociągiem. Efekty tej polityki widać gołym okiem. W ciągu ostatnich 3 lat w Chrzanowie powstało wiele nowych mieszkań, a kolejne nadal się budują. Docelowo ma ich być ponad 500. Większość stanowią będą mieszkania własnościowe, które budują prywatni inwestorzy. Ale swój wkład ma także gmina, która oddaje mieszkania komunalne i niebawem rozpocznie budowę mieszkań na wynajem z przystępnym czynszem i opcją wykupu na własność. Tak szeroka i różnorodna oferta pozwoli zaspokoić oczekiwania i potrzeby różnych grup społecznych. Zainteresowanie nowymi mieszkaniami pokazuje, że Chrzanów jest atrakcyjnym miejscem do życia. Wiem, że konsekwentna polityka w zakresie rozwoju tych dwóch strategicznych obszarów, wspólnie ze wzmocnionym akcentem na czyste, bezpieczne i zielone przestrzenie publiczne oraz dalsze inwestycje w sektor edukacji i kultury, da naszej gminie i mojemu ukochanemu miastu szansę na dalszy dynamiczny rozwój w przyszłości. Jeśli dołożymy do tego prace nad rozwojem dobrych relacji sąsiedzkich i miłej atmosfery, zbudujemy dla siebie i naszych rodzin naprawdę świetne miejsce do życia.

Plany są ambitne. Jak w tym kontekście wygląda tegoroczny budżet? Ile środków zostało przeznaczonych na nowe inwestycje?

Budżet na ten rok jest bardzo obiecujący. Dochody rosną szybciej niż wydatki, co pozwala nam zainwestować blisko 35,5 mln zł w rozwój miasta i sołectw. Pomimo ambitnych planów nadal zachowujemy elastyczność finansową, co jest ważne w obliczu niepewnej sytuacji gospodarczej. To oznacza, że możemy kontynuować nasze projekty inwestycyjne, dążąc do dalszego rozwoju i poprawy jakości życia naszych miesz-

kańców. Warto dodać, że w budżecie nie ujęliśmy wszystkich zaplanowanych na ten rok inwestycji. Jednym z największych zadań, wartym ponad 30 mln zł, będzie budowa bloku mieszkalnego u zbiegu ulic Mieszka I i Zielonej w Chrzanowie, którą realizować będzie spółka SIM Zagłębie, powołana do tego celu przez Skarb Państwa wspól-

nie z samorządami. Nie wprowadziliśmy jeszcze do budżetu także 15 mln zł przyznanej dotacji na nową drogę, która połączy strefę inwestycyjną z autostradą A4. Kiedy weźmiemy pod uwagę te liczby, wielkość inwestycji na 2024 r. prezentuje się jeszcze okazalej.

Wydatki inwestycyjne 2024

BUDUJEMY:

- zakończenie rozbudowy SP nr 6 wraz z budową sali gimnastycznej i nowoczesnego przedszkola w Kościelcu;
- rozpoczęcie budowy nowej strażnicy dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Płazie;
- budowa I etapu Chechłostrady – nowego ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż potoku Chechło;
- budowa nowej drogi w Chrzanowie pomiędzy ulicami 29 Listopada i Kadłubek i przebudowa ul. Berka Joselewicza;
- budowa wielofunkcyjnego boiska, bieżni, nowych alejek i miejsc do wypoczynku i rekreacji pomiędzy ulicami Partyzantów i Jordana;
- budowa nowej drogi w strefie inwestycyjnej przy autostradzie A4 oraz Kroczymiechu;
- przebudowa ulic Morgowej i Długiej w Balinie;
- remont budynku Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Śląskiej;
- ekodotacje na zakup i montaż paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, zbiorników na deszczówkę, przydomowych oczyszczalni i wymianę kotłów węglowych;
- zakup i wymiana centrali wentylacyjnej na Krytej Pływalni;
- remont ul. Wapiennej w Pogorzycach;
- remont ul. Kolonia Rospontowa;
- ucieplnienie budynków administrowanych przez MZZK;
- budowa boiska przy SP nr 6;
- budowa boiska do koszykówki w Pogorzycach;
- dokończenie budowy ul. Borówkowej;
- modernizacja obiektów wypoczynkowo-rekreacyjnych zlokalizowanych przy ul. Lipowej w Balinie (Grzybek OdNowa);
- remont kompleksu sportowego „Moje boisko – Orlik 2012”;

- rozpoczęcie inwestycji w zakresie budowy chodnika przy drodze wojewódzkiej - ul. Sobieskiego w Płazie;
- doświetlenie kolejnych 3 przejść dla pieszych, tym razem przy ul. Zielonej w Chrzanowie, w sąsiedztwie SP nr 1 i dworca ZKKM;
- budowa na rynku pomnika św. Mikołaja – patrona miasta Chrzanowa;
- wzmocnienie cyberbezpieczeństwa Urzędu Miejskiego w Chrzanowie.

PROJEKTUJEMY

- projekt budowy dworca autobusowego;
- projekt budowy boiska przy SP nr 5;
- projekt przebudowy ul. Mydlanej i połączenia jej z ul. Harnes;
- projekt rewitalizacji al. Henryka;
- projekt przebudowy ul. Dworskiej wraz z budową nowych miejsc parkingowych przy SP nr 6;
- projekt połączenia ul. Szarych Szeregów z ul. Nowakowskiego;
- projekt kolejnego etapu Chechłostrady – ciągu pieszo-rowerowego w kierunku dworca Chrzanów Główny;
- projekt rozbudowy cmentarza komunalnego w Chrzanowie;
- projekt przebudowy kompleksu sportowo-rekreacyjnego przy SP nr 8;
- projekt oświetlenia ulicy i drogi rowerowej wzdłuż ul. Topolowej;
- projekt remontu siedziby Muzeum.

W 2024 r. rozpocznie się budowa 66 mieszkań z garażem podziemnym u zbiegu ulic Mieszka I i Zielonej. Na to zadanie pozyskaliśmy w sumie ponad 15 mln zł.

Kolejne 15 mln zł pozyskaliśmy także na budowę drogi łączącej Chrzanowską Strefę Inwestycyjną z autostradą A4.

#budujeMYdlaWAS

Nowy Stadion Miejski na Kątach.

Baseny Letnie na Kątach.

Rozbudowana Szkoła Podstawowa nr 6.

Dom Wiejski w Pogorzycach oraz Zaczysze pod Lipą.

Rondo Kościeleckie.

Rondo Krakowskie.

Zmodernizowany wiadukt na ul. Siennej.

Zmodernizowany wiadukt na ul. 29 Listopada.

Nowo wybudowana ul. Podleśna oraz Łowiecka.

Wyremontowana ul. Szarych Szeregów.

Nowa ul. Borówkowa.

14 doświetlonych przejść dla pieszych (na zdjęciu: doświetlone przejście na ul. Śląskiej).

Nowa miejsca parkingowe (ul. 29 Listopada, ul. 3 Maja, ul. Zielona).

Rondo w Luszowicach.

Budowa ul. Kościelnej.

Przebudowa ul. Mieszka I.

#budujeMYdlaWAS

Rozbudowany skatepark.

Boisko do streetballa na Kątach.

Boisko do streetballa przy ul. Stara Huta.

Wielofunkcyjne boisko w Luszowicach.

Wielofunkcyjne boisko przy SP nr 3.

Wielofunkcyjne boisko na os. Stella.

Zadaszone lodowisko.

Rozbudowany kompleks sportowy na ul. Wyszyńskiego.

Odtworzenie cmentarza wojennego nr 445 z pierwszej wojny światowej w Chrzanowie.

Nowa sala pożegnań na cmentarzu komunalnym.

Rynek OdNowa.

Tężnia solankowa na os. Północ-Tysiąclecie.

Rewaloryzacja parku w Kościelcu.

Nowy park kieszonkowy na ul. Kalinowej.

Modernizacja Grzybka w Balinie.

„Chrzanowski PSStanek” – wybieg dla psów.

#ZnowWszystkoGRA

Pociąg do Biegania – V edycja.

Chrzanowska Majówka 2022.

Bike Atelier MTB Maraton 2023 w Chrzanowie.

Przystanek Deskorolkowego Pucharu Polski 2023.

Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej 2023.

Wędrujące Podwórka 2023.

150-lecie pożarnictwa na ziemi chrzanowskiej 2022.

XVII Rajd Rowerowy z okazji Dnia Dziecka.

VIII Chrzanowski Cross Świętego Mikołaja.

Dni Chrzanowa 2023.

Jak inwestować to w Chrzanowie

Nowe inwestycje to nowe miejsca pracy

Chrzanów to coraz bardziej przyjazne, konkurencyjne i atrakcyjne środowisko dla rozwoju biznesu. Potwierdzają to przedsiębiorcy, którzy działają tu od lat, i nowi inwestorzy. Wśród tworzonych miejsc pracy coraz więcej jest także tych dobrze płatnych, dla wysoko wykwalifikowanej kadry.

– Gmina zmienia się na naszych oczach. Od dawna nie było tu tylu inwestycji. Co istotne, to nie tylko intensywne działania samorządu. Bardzo aktywni są także inwestorzy prywatni – mówi z dumą burmistrz Robert Maciaszek.

Milionowe inwestycje

Istniejące firmy inwestują w rozwój olbrzymie pieniądze. Rozbudowa zakładu Dan Cake Polonia to przedsięwzięcie za blisko 72 mln zł, a położonego przy autostradzie A4 Valeo – za 179 mln zł. Z kolei rozbudowa zakładu Swisspor w Kroczymiechu kosztowała 50 mln zł. Chrzanów staje się też coraz bardziej atrakcyjny dla nowych inwestorów. Przy ul. Europejskiej powstał Merkurs Market. Sporo zaczęli tu także inwestować developerzy. Przykładowo przy ul. Partyzantów powstało 5 budynków mieszkalnych (176 mieszkań), na Leśnej 6 budynków (200 mieszkań), a przy Kościelnej 48 mieszkań. Zabudowa szeregową powstała z kolei przy ul. Borowcowej. Do dyspozycji nabywców jest 21 budynków mieszkalnych – dwulokalowych – łącznie 42 segmenty 5-pokojowe z własnym ogródkiem. Ukończony został też pierwszy etap inwestycji przy ul. Wincentego Witosa – powstało tu 10 mieszkań, a w trakcie realizacji jest kolejnych 8.

Inwestorzy coraz bardziej doceniają atuty Chrzanowa. Jednym z nich jest położenie na granicy Małopolski i Śląska, dwóch regionów o dużym potencjale ekonomicznym, społecznym i kulturowym. Z ośrodkami tj. Kraków i Katowice Chrzanów połączony jest autostradą A4 oraz drogą krajową nr 79. To daje także szybkie połączenia z lotniskami w Krakowie (35 km) i Katowicach (60 km). Przez teren gminy przebiegają także dwie ważne linie kolejowe: linia nr 133 łącząca Kraków z Dąbrową Górniczą oraz linia nr 93 łącząca Trzebinę z Zebrzydowicami.

Magnes na inwestorów

– By zwiększyć atrakcyjność inwestycyjną Chrzanowa, pracujemy intensywnie nad utworzeniem dużej strefy inwestycyjnej przy autostradzie A4 o powierzchni ok. 280 ha. Przygotowywana jest pod obiekty produkcyjne, składy i magazyny oraz zabudowę produkcyjno-usługową, spedycyjną, a także szeroko pojęte usługi. Strefa znajduje się po północnej stronie autostrady A4, w bliskim sąsiedztwie centrum Chrzanowa (ok. 1,5 km) oraz centrum Trzebini (ok. 6,5 km) – wyjaśnia burmistrz.

Samorząd stawia także na rozwój budownictwa mieszkaniowego. W ścisłym centrum miasta we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym zaprojektowane zostało eko-osiedle innowacyjne pod kątem technologicznym i związków społecznych.

Przedsiębiorcy rekomendują

Oczywiście Chrzanów to faktycznie dobre miejsce na biznes? Zapytaliśmy o to przedstawiciele firm, które zainwestowały tu swoje pieniądze i są zadowolone. Ich komentarz to najlepsza rekomendacja.

Mariusz Gut, prezes zarządu PHILOGIC sp. z o.o., firmy, która zajmuje się głównie budową maszyn i linii montażowych, ale także obróbką skrawaniem, budową podajników wibracyjnych i dystrybucją niemieckiej firmy RNA. Zatrudnia 80 pracowników.

- Siedziba spółki znajduje się w specjalnej strefie ekonomicznej w Chrzanowie-Kroczymiechu. To idealne miejsce. Mamy kilka minut do autostrady A4 i znajdujemy się pomiędzy dwoma wielkimi miastami: Katowice i Kraków. Jesteśmy firmą o zasięgu międzynarodowym, a nasi klienci przyjeżdżają do nas z różnych części świata, więc odległość od lotnisk (Pyrzowice, Balice) ma dla nas równie duże znaczenie. Bardzo dobrze wspominam współpracę z Urzędem Miejskim w Chrzanowie. Należy docenić elastyczne podejście urzędników do potencjalnego inwestora oraz fakt, że miasto wychodzi naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców, a władze są otwarte na dyskusje. Patrząc z perspektywy czasu, wybór tego miejsca pod siedzibę firmy był doskonałym pomysłem. Mogę zarekomendować Chrzanów wszystkim inwestorom szukającym miejsca na swój biznes.

Małgorzata Chudzik, członek zarządu DAN CAKEPOLONIA sp. z o.o., czołowego producenta w branży piekarniczo-cukierniczej w Polsce, należącego do międzynarodowej grupy o tym profilu. Produkty marki są dostępne w sieciach handlowych na całym świecie. Firma zatrudnia 430 pracowników.

- Dlaczego warto inwestować w Chrzanowie? Przede wszystkim ze względu na dobry klimat inwestycyjny oraz przychylne nastawienie lokalnych władz i urzędów do środowiska biznesowego.

Dodatkowo ceny działek pozostają jeszcze na stosunkowo niskim poziomie, w porównaniu do pobliskiego Krakowa czy Katowic. Gmina Chrzanów ma też bardzo korzystne położenie logistyczne – tuż przy zjazdach z autostrady A4. Uruchomienie szybkiej kolei do Krakowa i Katowic także może pomóc w ściąganiu nowych inwestorów do Chrzanowa.

Michał Gębala, kierownik działu zakupów, wycen i rozwoju rynku PAVIMENTAL POLSKA sp. z o.o. Spółka działa na polskim rynku od 15 lat w sektorze budowlanym. Specjalizuje się w zakresie infrastruktury transportowej, tj. robót drogowych i lotniskowych oraz inżynierii środowiska. Zatrudnia ok. 90 osób.

- Siedziba firmy w Trzebini mieści się w dwóch różnych miejscach. Biurowiec jest na ul. Dworcowej, a zaplecze sprzętowe na ul. Słowackiego. To dość kłopotliwe. Dodatkowo wynajmujemy te pomieszczenia. Zarząd podjął decyzję, że czas na budowę własnej siedziby. Wybór padł na Chrzanów, gdzie znaleźliśmy idealne tereny pod inwestycje zarówno pod kątem powierzchni, jak i lokalizacji. Spółka kupiła od gminy w przetargu dwie działki za ponad 1,3 mln zł. Po wykonaniu projektu, wystąpi o pozwolenie na budowę. Jest realne, że w 2025 r. uda się zakończyć inwestycję. Rozmawialiśmy z burmistrzem Chrzanowa o naszych planach. Jest pozytywnie nastawiony, co bardzo nas cieszy. Dobry klimat dla przedsiębiorczości jest bardzo ważny. Tak jak dobre relacje z samorządem.

Przyjaźni dla inwestorów i dla przedsiębiorców

W ramach Polskiej Strefy Inwestycji w ciągu ostatnich 5 lat wydano 6 decyzji o wsparciu firm z gminy Chrzanów. – Gmina Chrzanów jest jednym z tych miejsc w Małopolsce, gdzie mamy nie tylko dostępność terenów inwestycyjnych, ale widzimy również wyraźne zaangażowanie władz samorządowych w proces wspierania inwestycji – mówi Jarosław Komorniczak, specjalista ds. współpracy z JST w Krakowskim Parku Technologicznym.

Chrzanów mocno angażuje się w projekty wsparcia KPT kierowane do samorządów. Gmina wdrożyła standardy obsługi inwestora w ramach projektu „Standardy Obsługi Inwestora w Małopolsce”. Projekt został zakończony w ubiegłym roku. Jednym z jego efektów jest utworzenie strony internetowej dedykowanej inwestorom: www.chrzanow.pl/zainwestuj. Mogą oni znaleźć tu informacje o atutach gminy, terenach inwestycyjnych czy oferowanych ulgach.

– Obecnie gmina bierze udział w projekcie „Gmina Przyjazna Inwestorom”, który będzie kontynuował i rozwijał zakresy tematyczne rozpoczęte w poprzednim projekcie. Działania zaplanowano na lata 2024-2025. Projekt realizowany jest przez Krakowski Park Technologiczny we współpracy z Województwem Małopolskim i Bankiem Gospodarstwa Krajowego – nadmienia Jarosław Komorniczak.

Chrzanów aktywnie działa na rzecz pozyskania inwestorów. W ciągu ostatnich 5 lat w ramach programu Polskiej Strefy Inwestycji wydano 6 decyzji o wsparciu dla 4 różnych firm. Zadeklarowały one utworzenie 134 miejsc pracy, a także poniesienie nakładów inwestycyjnych na kwotę min. 350 mln zł!

Dwie z tych decyzji wydane zostały w ubiegłym roku. Dzięki temu na dorocznym wydarzeniu „Spotkajmy się w Polskiej Strefie Inwestycji” Chrzanów otrzymał tytuł „Gminy Przyjaznej Przedsiębiorcom 2023”.

– Należy pokreślić, że w trakcie naszej współpracy zawsze spotykamy się z zaangażowaniem i gotowością do współdziałania w obszarze obsługi inwestora, zarówno ze strony burmistrza jak i pracowników urzędu gminy odpowiedzial-

nych za obsługę inwestora – stwierdzają przedstawiciele KPT.

To dlatego drugi rok z rzędu w Chrzanowie odbywa się spotkanie adresowane do przedsiębiorców z udziałem ekspertów. Jego tematem są źródła finansowania inwestycji i narzędzia wsparcia przedsiębiorstw, a także oferta instytucji otoczenia biznesu dla lokalnych firm. Spotkanie organizują wspólnie gmina i Krakowski Park Technologiczny.

134 miejsca pracy

350 000 000 zł – nakłady inwestycyjne w gminie Chrzanów w ramach Polskiej Strefy Inwestycji

W Chrzanowie powstanie FabLab

Ponad 9,6 mln zł będzie kosztować inwestycja, którą w Chrzanowie jeszcze w tym roku zrealizują wspólnie Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej i Towarzystwo Oświatowe Ziemi Chrzanowskiej. Chodzi o budowę FabLab-u. W sześciu utworzonych tu pracowniach dzieci, młodzież i dorośli będą mogli rozwijać kompetencje i zdobywać nowe umiejętności m.in. w zakresie prototypowania, druku 3D czy wirtualnej rzeczywistości (VR).

FabLab działa już w Krakowie (przy ul. Królewskiej). Ci, którzy odwiedzili to miejsce, wiedzą, jak duże stwarza możliwości zwłaszcza w zakresie edukacji, choć wiąże się również ze świetną zabawą.

- FabLab, który powstanie w Chrzanowie, zakłada utworzenie sześciu różnych pracowni: wirtualnej pracowni chemicznej, a także stacjonarnych pracowni druku 3D, robotyki, plastycznej, recyklingu oraz pracowni, w której będzie można uczyć się majsterkowania - wyjaśnia Anna Włoszek, prezes zarządu Agencji Rozwoju Małopolski Zachodniej SA.

FabLab ma powstać w budynku przy ul. Wojnarowskiej w Chrzanowie (dawniej mieściła się tu Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu). Agencja podpisała już stosowną umowę na wynajem pomieszczeń. Wkrótce ruszą prace adaptacyjne i remontowe, zakupione zostanie specjalistyczne wyposażenie. Jeżeli wszystko pójdzie zgodnie z planem, pracownie zaczną działać najpóźniej pod koniec wakacji, tak aby od września szkoły mogły korzystać z zajęć. Oferta ARMZ będzie skierowana zarówno do szkół i przedszkoli, jak i osób dorosłych (w tym użytkowników indywidualnych) oraz przedsiębiorców. Część zajęć ma być nieodpłatna, a część będzie się odbywać na zasadach komercyjnych. I tak: pracownia robotyki zostanie wyposażona w ramiona robotów, a użytkownicy sami będą mogli zaprojektować wykonywane przez nie czynności. W pracowni recyklingu stare przedmioty użytkowe dostaną drugie życie, a pracow-

nia do majsterkowania zostanie wyposażona we frezarki i obrabiarki. W pracowni druku 3D pojawią się drukarki do betonu. Tą ofertą Agencja ma nadzieję przyciągnąć właśnie przedsiębiorców. Podobnie jak w przypadku VR. Z kolei w pracowni plastycznej będzie można zaprogramować klocki lego. To zapewne zaciekawi młodych.

- Odkąd zostałam prezesem ARMZ, myślałam o utworzeniu w Chrzanowie FabLab-u na wzór tego, który działa przy ul. Królewskiej w Krakowie. Okazało się, że współtworzył go obecny burmistrz Chrzanowa. Szybko znaleźliśmy wspólny język. Pan burmistrz zasugerował, że idealnie nadaje się na ten cel przestrzeń po dawnej szkole przedsiębiorczości i że warto sięgnąć po fundusze unijne - tłumaczy Anna Włoszek.

Agencja przygotowała projekt skierowany nie tylko do mieszkańców gminy Chrzanów, ale całej Małopolski Zachodniej. Na jego realizację udało się pozyskać spore dofinansowanie unijne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

- Wystartowaliśmy w tym konkursie jako konsorcjum razem z Towarzystwem Oświatowym Ziemi Chrzanowskiej. Udało nam się pozyskać ponad 9,6 mln zł dofinansowania. To 90% środków potrzebnych na realizację inwestycji. W jej ramach Towarzystwo zakupi też mobilny FabLab. Znajdą się w nim namiastki pracowni. Dzięki mobilnemu FabLab-owi będziemy zachęcać mieszkańców, by skorzystali z oferty głównych pracowni w Chrzanowie - podkreśla prezes ARMZ.

Samochodem, pociągiem czy rowerem. Jeździ się dużo lepiej!

To co w ostatnich latach wydarzyło się w obrębie układu komunikacyjnego Chrzanowa, było małą rewolucją. Zmodernizowana linia kolejowa, przebudowane i poszerzone wiadukty oraz przejazdy pod nimi, przebudowany układ drogowy, nowe ronda, ruch dwukierunkowy na jednokierunkowych dotychczas odcinkach ulic: Krakowskiej i 29 Listopada. Dziś po mieście jeździ się dużo lepiej.

Nawet malkontenci, którzy często i chętnie krytykują wszystko, co się w gminie robi, wydają się dostrzegać plusy zmian, które zaszły tu w ostatnich latach. Przede wszystkim udało się doprowadzić do końca kolejową inwestycję, której zapowiedzi mieszkańcy słyszeli od dawna.

– Przebudowane zostały wszystkie wiadukty w Chrzanowie. To największa kolejowa inwestycja w gminie. Równoległe z pracami PKP, gmina prowadziła własne inwestycje, które także usprawniły ruch – podkreśla burmistrz Robert Maciaszek.

Szybciej i bezpieczniej

Inwestycja Polskich Linii Kolejowych na trasie Trzebinia-Oświęcim objęła 7 wiaduktów przy ulicach: Zbożowej, 29 Listopada, Krakowskiej, Powstańców Styczniowych i Kadłubek oraz przy Siennej i Krasickiego.

– Zapewniają sprawny i bezpieczny ruch pociągów. Dzięki pracom drogowym i poszerzeniu jezdni, polepszają również komunikację w mieście i zwiększają bezpieczeństwo – tłumaczy Dorota Szalacha z zespołu prasowego PKP PLK SA.

Podróżni zyskali zmodernizowane stacje i przystanki kolejowe, w tym Chrzanów i Chrzanów Śródmieście. Wysokość peronów dostosowano tak, by łatwiej było wsiadać do pociągu. Zamontowano tu także wiaty, ławki i tablice informacyjne. Perony są oznakowane i oświetlone. Dostosowano je do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na stacji Chrzanów oraz przystanku osobowym Chrzanów Śródmieście ułatwieniem jest wybudowane oraz wyremontowane przejście podziemne i zamontowane windy.

W 4,5 godziny do Wiednia

Dziś z Chrzanowa do Krakowa można dojechać pociągiem w mniej niż 45 minut. To dużo szybciej niż przed modernizacją.

Efektem inwestycji są także nowe połączenia międzynarodowe. Od grudnia z Chrzanowa można dojechać pociągiem bezpośrednio do Pragi, Budapesztu, Wiednia i Bratysławy. Takiej oferty jeszcze tu nie było. Kursy odbywają się codziennie, a trasę z Chrzanowa

Śródmieście do Wiednia można pokonać w zaledwie 4,5 godziny!

– *Modernizacja trasy oznacza także lepsze warunki w transporcie ładunków i efektywniejsze wykorzystanie kolei jako ekologicznego środka w przewozach osób* – podkreśla Szalacha.

Kierowcy doceniają

Równoległe z koleją, swoje inwestycje zrealizowała gmina. Chodzi o przebudowę skrzyżowania ulic: Krakowskiej i Zielonej w Chrzanowie wraz z budową ronda w tym miejscu. Przedsięwzięcie zostało wykonane we współpracy z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad.

Na niewielkim odcinku ul. Krakowskiej, od nowego ronda do ul. Trzebińskiej wprowadzono ruch dwukierunkowy, co także ułatwiło życie kierowcom; podobnie jak budowa ronda na ul. 29 Listopada i wprowadzenie ruchu dwukierunkowego pod wiaduktem. Na odcinku od Krakowskiej do 29 Listopada powstało lustrzane odbicie ul. Podwale wraz z chodnikiem, drogą rowerową i setką nowych miejsc parkingowych oraz oświetleniem.

– *Jako osoba zajmująca się przewozem osób na terenie Chrzanowa uważam, że przebudowa wiaduktów w dużej mierze usprawniła ruch*

samochodowy. Dzięki rozbudowie ciągu komunikacyjnego, budowie ronda na ul. Krakowskiej i drogi od ronda do ul. 29 Listopada sprawnie i szybko możemy się przemieszczać z centrum na ul. Podwale, a tym samym szybciej dojedziemy na os. Południe, Fablok czy Rospontowa. Dzięki wiaduktom nie trzeba korzystać z ciągle zakorkowanej ul. Oświęcimskiej. Dwukierunkowy ruch na fragmencie ul. Krakowskiej to też bardzo dobre rozwiązanie, zwłaszcza dla kierowców udających się z centrum na os. Kościelec czy chociażby do galerii MAX. Uważam, że dziś po Chrzanowie jeździ się łatwiej, sprawniej i mniej stoimy w korkach – komentuje Edyta Dębska-Zielińska, kierowca taksówki.

92,8 mln zł – wartość robót budowlanych zrealizowanych wspólnie przez PKP PLK, Gminę Chrzanów oraz GDDKiA.

Zakres: prace inwestycyjne PKP PLK SA zrealizowane w ramach modernizacji linii kolejowej nr 93 w gminie Chrzanów, budowa parkingu przy ul. 29 Listopada, rozbudowa drogi ul. 29 Listopada wraz z budową ronda (Kościeleckiego) i połączenia z drogą krajową DK79 ul. Krakowską, budowa ronda na ul. Krakowskiej u zbiegu ul. Zielonej i 3 Maja (Krakowskiego), budowa parkingu przy ul. Zielonej.

Inhalacje dla każdego

Wiosną mieszkańcy zaczną korzystać z pierwszej w gminie tężni solankowej. Mimo początkowych trudności związanych z wyłonieniem wykonawcy, inwestycję udało się zrealizować. Tężnia jest już przetestowana i jak tylko pozwoli pogoda, zostanie uruchomiona.

Obiekt powstał na os. Północ-Tysiąclecie, w rejonie ulic: Broniewskiego i Struga. W pobliżu znajduje się Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie, plac zabaw i teren zielony. Tężnia idealnie wpisuje się w krajobraz. To drewniana konstrukcja, uzupełniona gałęziami drzew iglastych i tarniny. Gmina zadbała także o zagospodarowanie otoczenia. Znalazło się miejsce na pergolę, ławki, kosze na śmieci i stojaki na rowery. To, co ucieszy mieszkańców, zwłaszcza latem, to leżaki miejskie, na których będzie można wygodnie wypocząć, ciesząc się dobroczynnym działaniem solanki. Cały teren jest oświetlony i monitorowany. Zamontowanie kamer poprawi bezpieczeństwo tej części osiedla.

– Lokalizacja tężni została dobrze przemyślana. Powstała blisko biblioteki, w sąsiedztwie dworca autobusowego, więc każdy mieszkaniec gminy dotrze tu bez problemu. Z inhalacji solankowej będzie można skorzystać już wiosną. Uruchomimy tężnię jak tylko pozwoli na to pogoda – wyjaśnia Aneta Nowak, dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej w chrzanowskim urzędzie.

Na budowę tężni gminie udało się pozyskać dotację z budżetu województwa małopolskiego w wysokości 271 tys. zł.

– Obiekt robi wrażenie. To najfajniejsza tężnia w okolicy. Jestem przekonany, że wolny czas będą tu chętnie spędzać osoby w różnym wieku – podkreśla burmistrz Robert Maciaszek.

Czy wiesz, że...

Solanka oczyszcza układ oddechowy, działa przeciwzapalnie, uodparniająco i przeciwbakteryjnie. Inhalacje są zalecane szczególnie osobom ze schorzeniami górnych dróg oddechowych. Wdychanie solanki to świetny sposób na zatłakany nos, chore zatoki czy astmę.

Pierwsza społeczna lodówka stanęła w Chrzanowie

„Brawo za inicjatywę! Dobrze pomyślane! Kiedy kolejna?” – tak komentowali mieszkańcy informację o uruchomieniu w Chrzanowie pierwszej społecznej lodówki. To wspólna inicjatywa gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej i firmy Hydro Extrusion Poland Chrzanów.

Lodówka zaczęła działać przed Świątami Bożego Narodzenia i od razu zapełniła się jedzeniem. Chrzanowska firma Hydro, która ją zakupiła i przekazała do OPS w Chrzanowie, zadbała także o pierwszy wkład żywności za kwotę tysiąca złotych. A skąd w ogóle pomysł na stworzenie jadłodzielni?

– Myśleliśmy o otwarciu w Chrzanowie sklepu socjalnego, ale na razie nie udało nam się zrealizować tej inicjatywy. Widząc, jak sprawdza się społeczna lodówka w Krakowie czy Katowicach, zaczęliśmy się interesować tym tematem. Wtedy też z inicjatywą utworzenia takiego miejsca w Chrzanowie wyszedł burmistrz Robert Maciaszek, a niedługo później otrzymałam telefon z firmy Hydro. Wspólnie dostrzeżliśmy potrzebę tej formy wsparcia osób potrzebujących, czego efektem jest uruchomienie społecznej lodówki – mówi Renata Wiszniewska, dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie.

Koszty utrzymania lodówki ponosi OPS. Ośrodek zadbał także o monitoring miejsca, by nie dochodziło tu do aktów wandalizmu. Działająca od kilku tygodni jadłodzielnia okazała się strzałem w dziesiątkę. Korzysta z niej mnóstwo osób. Już po kilku minutach od umieszczenia w środku żywności, jest ona zabierana. Na tę chwilę potrzebujących jest więcej niż darczyńców, ale pomysłodawcy mają nadzieję, że to się wkrótce zmieni. Być może nie do wszystkich mieszkańców dotarła jeszcze wiadomość o tej inicjatywie.

– Społeczna lodówka stanęła w centrum miasta, przy ul. Jagiellońskiej 4 w Chrzanowie, gdzie znajduje się budynek OPS. To idealne miejsce, do którego każdy trafi bez problemu. Jadłodzielnia działa 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu. Gorąco zachęcam do dzielenia się żywnością z potrzebującymi. Zasada funkcjonowania jest

prosta: w lodówce zostawiamy żywność nadającą się do spożycia, z opisem składu i datą przydatności. Taką, którą sami mielibyśmy ochotę zjeść. Obok lodówki, pod zadaszeniem, znajduje się także półka, na której można zostawić suche produkty czy np. olej – mówi burmistrz Robert Maciaszek, dziękując firmie Hydro za wsparcie.

Szczegółowy regulamin korzystania z jadłodzielni dostępny jest zarówno na miejscu, jak i na stronie OPS: www.ops.chrzanow.pl. Obok gotowych produktów, kupionych w sklepie, mieszkańcy mogą tu także zostawiać przygotowane przez siebie potrawy. Muszą być jednak szczelnie zamknięte i opisane, by korzystająca z nich osoba wiedziała, kiedy zostały zrobione i jaki jest ich skład.

**SPOŁECZNA LODÓWKA W CHRZANOWIE
MIEŚCI SIĘ PRZY UL. JAGIELLOŃSKIEJ 4
(OBOK BUDYNKU OPS).**

Jest czynna całą dobę i przez cały tydzień.

GŁÓWNE ZASADY KORZYSTANIA Z LODÓWKI

- Żywność, za darmo, może zabrać każdy, kto tego potrzebuje.
- Jedzenie zabierasz i spożywasz na własną odpowiedzialność.
- Zabierasz tylko tyle, ile potrzebujesz.
- W lodówce może być umieszczona wyłącznie żywność zdatna do spożycia.
- Produkty powinny zawierać informację o alergenach (także te przygotowane samodzielnie).
- Potrawy płynne należy umieścić w szczelnym pojemniku.
- W lodówce nie wolno zostawiać produktów napęczonych, przeterminowanych, alkoholu, substancji odurzających, produktów wymagających mrożenia ani tych rozmrożonych.

Coraz bardziej zielone miasto

Spełnia się życzenie mieszkańców, by w Chrzanowie było więcej zieleni. Tam, gdzie się da, gmina sadi nowe drzewa i krzewy. Powstają łąki kwietne i parki kieszonkowe. Więcej roślin to czystsze powietrze i niższa temperatura w upalne dni. Chodzi także o zwiększenie bioróżnorodności, tak ważnej dla miejskiego ekosystemu.

– Inwestujemy w zieleni, bo w zielonym otoczeniu przyjemniej się mieszka. To także zachęta dla mieszkańców, by po mieście przemieszczać się pieszo albo przesiąść się z samochodów na rower – mówi burmistrz Robert Maciaszek.

Ekotrendy

Gmina postawiła m.in. na łąki kwietne. Nie dość, że ładnie wyglądają i nawet w ścisłym centrum dają możliwość obcowania z naturą, to są ekologiczne i oszczędne dla miejskiego budżetu. Pierwsze łąki kwietne powstały w 2020 r. przy ulicach: Zielonej i Szpitalnej, kolejne przy ulicach: Podwale, Jordana i Partyzantów. Przybywa też parków kieszonkowych, gdzie w ciszy można odpocząć w otoczeniu zieleni. Pierwszy taki park powstał przy ul. Kalinowej na os. Młodości.

Gmina inwestuje też w nowe nasadzenia drzew i krzewów. Szczególnie chętnie sadzone są drzewa o właściwościach fitoremediacyjnych (absorbujące szkodliwe pyły). To m.in. gatunki miododajne pożyteczne dla pszczół (lipa czy klon). Więcej zieleni w końcu pojawiło się też na chrzanowskim Rynku, który został zmodernizowany. Po przearanżowaniu przestrzeni miejskiej znalazło się miejsce na drzewa, krzewy, a także róże, byliny i rośliny cebulowate. Obok rosnących tu platanów powstały nowe rabaty, które wiosną i latem będą cieszyć oko.

Lepiej się oddycha

– Zieleni ożywia i urozmaica krajobraz, wpływając na jego estetykę. Drzewa produkują tlen, wchłaniają dwutlenek węgla, a jednocześnie usuwają zanieczyszczenia znajdujące się w powietrzu. Im jest ich więcej, tym powietrze, jakim oddychamy, jest czystsze i lepsze. Drzewa obniżają też temperaturę i latem dają przyjemny cień. Poza tym wchłaniają dużą część wody deszczowej, co pozwala ograniczyć podtopienia – wylicza burmistrz.

Kolejne ekologiczne działanie realizowane przez gminę to montaż budek dla ptaków, wiewiórek i nietoperzy. Zamontowano je m.in. w parku miejskim w Chrzanowie, w parku w Kościelcu oraz na zielonych terenach chrzanowskich osiedli. Poza nowymi budkami miasto czyści i odnawia też te istniejące.

Blisko natury

– *Celem jest wzrost populacji ptaków w gminie, a także zrekompensowanie im utraty naturalnych siedlisk. Dzięki tym działaniom nowy dom znalazły m.in. jерzyki, wróble, sikorki, sowy i kawki. Natomiast mieszkańcy zyskali możliwość obserwowania ptaków i ich zwyczajów z bliska, w ich naturalnych warunkach* – podkreśla Aneta Nowak, dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej w Urzędzie Miejskim w Chrzanowie.

Poza tym w mieście pojawiły się hotele dla owadów. Mają pomóc zapylaczom przetrwać. To idealne miejsca dla dzikich pszczoł, trzmieli, skorków czy złotooków.

Wisienką na torcie proekologicznych działań jest także pierwszy mural, który pochłania zanieczyszczenia powietrza. Powstał na budynku przy ul. Mickiewicza w ramach wspólnej inicjatywy Chrzanowa, spółki Dan Cake Polonia i chrzanowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Do jego wykonania wykorzystano specjalne farby fotokatalityczne z dwutlenkiem tytanu, który przyciąga i neutralizuje smog. Malowidło poprawia estetykę miasta, a na dodatek pochłania tyle samo zanieczyszczeń co 170 drzew!

Wysoko w rankingu

Chrzanów nadal jest w czołówce małopolskich gmin, które skutecznie walczą ze smogiem. Z raportu podsumowującego realizację „Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego” w 2022 r. wynika, że tylko w tym jednym roku w gminie zlikwidowano 333 przestarzałe i nieefektywne źródła ciepła, a w latach 2017-2022 w sumie 1293.

To dało gminie 4. pozycję w wojewódzkim rankingu. Podjęte działania przyczyniły się do redukcji emisji pyłu PM10 (o 10,14 mg), zmniejszenia emisji pyłu PM 2.5 (o 9,91 mg), ograniczenia ilości szkodliwego benzo(a)pirenu (o 3,10 kg). Za szczególne zaangażowanie w realizację programu „Czyste Powietrze” gmina otrzymała dyplom gratulacyjny. Od 2021 r. w Chrzanowie działa punkt konsultacyjno-informacyjny tego programu priorytetowego na mocy porozumienia podpisanego przez gminę z Wojewódzkim

Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Duże zainteresowanie

Mieszkańcy bezpłatnie mogą tu otrzymać wsparcie w pozyskaniu dofinansowania do wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła. Ekodoradcy pomagają nie tylko przygotować wnioski, ale także go rozliczyć.

– *Od momentu podpisania porozumienia do końca 2023 r. liczba wniosków o dofinanso-*

wanie z programu „Czyste Powietrze”, które złożyli mieszkańcy gminy, wyniosła 811 i opiewała na łączną kwotę wypłaconych dotacji w wysokości ponad 5,4 mln zł. To także zasługa prowadzonych przez nas akcji informacyjnych podczas imprez plenerowych, zebrań sołeckich i innych wydarzeń – mówi Aneta Nowak, dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Chrzanowie.

Zgodnie z wytycznymi Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego w 2022 r. w gminie przeprowadzono Analizę Ubóstwa Energetycznego. Pod tym pojęciem rozumiemy gospodarstwo domowe, które na utrzymanie dostatecznego poziomu ogrzewania musi przeznaczyć więcej niż 10% swojego dochodu. Z przeprowadzonego wywiadu wynika, iż w gminie Chrzanów jest ok. 7% ubogich energetycznie gospodarstw domowych. Większość stanowią gospodarstwa domowe, jednorodzinne.

Gmina też dopłaca

– *By wspierać mieszkańców w wymianie sposobu ogrzewania czy instalacji odnawialnych źródeł energii, dotacji celowych udziela także gmina. W latach 2021-2023 wysokość dotacji w przypadku likwidacji kotła węglowego wynosiła 30% kosztów inwestycji, których zakres obejmował zakup i montaż kotła wraz z wewnętrzną instalacją centralnego ogrzewania i centralnej wody użytkowej, ale nie więcej niż 6 tys. zł oraz 30% kosztów zakupu i montażu każdego rodzaju urządzenia OZE, tj. pompy ciepła, ogniów fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, ale nie więcej niż 5 tys. zł. W tym roku burmistrz będzie proponował rad-*

nym zwiększenie kwoty na wymianę kotła węglowego z 6 tys. zł. do 7 tys. zł – tłumaczy Aneta Nowak.

Efektem tego wsparcia było udzielenie w 2023 r. 145 dotacji: 78 do wymiany nieekologicznych kotłów węglowych oraz 67 do montażu instalacji odnawialnych źródeł energii. W latach 2020-2023 kwota wydatkowana przez gminę na ten cel wyniosła prawie 4,1 mln zł.

Na oczyszczalni i deszczówkę

Pozadotacjami związanymi ze zmianą sposobu ogrzewania budynków gmina Chrzanów udziela dofinansowania do montażu i zakupu przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników na deszczówkę. W latach 2020-2023 udzielono 42 dofinansowania do montażu i zakupu przydomowych oczyszczalni ścieków na kwotę 83,8 tys. zł. Również w tym przypadku burmistrz będzie proponował radnym zwiększenie maksymalnej kwoty dofinansowań na ten cel z 2 tys. zł do 3 tys. zł.

W 2021 r. Rada Miejska uchwaliła regulamin udzielania dotacji celowych na zadania służące ochronie zasobów wodnych, polegające na gromadzeniu wód opadowych i roztopowych - „Złap Deszczówkę”. Dofinansowanie można otrzymać do zbiornika naziemnego w wysokości 50% kosztów zakupu i montażu zbiornika lub zbiorników (maksymalnie 2 tys. zł) oraz do zbiornika podziemnego w wysokości 50% kosztów zakupu i montażu zbiornika lub zbiorników (maksymalnie 3 tys. zł). W latach 2021-2023 udzielono 73 dofinansowania na kwotę ponad 170,3 tys. zł.

277 – liczba wymienionych pieców w 2023 r.

Czas się dostosować

Minął termin na dostosowanie banerów reklamowych do zapisów uchwały krajobrazowej przyjętej przez Radę Miejską w Chrzanowie. Urzędnicy rozpoczęli inwentaryzację w terenie, by sprawdzić czy z krajobrazu miasta zniknęły reklamy niespełniające wymogów. Jak wygląda sytuacja i jakie konsekwencje grożą za niedostosowanie się do przepisów lokalnych?

„Kronika Chrzanowska” zapytała o to Edytę Kaszubę, dyrektor Wydziału Planowania Przestrzennego i Gospodarki w Urzędzie Miejskim w Chrzanowie.

Edyta Kaszuba: *11 stycznia 2024 r. minął termin dostosowania banerów reklamowych. Natomiast uchwała dotyczy także tablic reklamowych i urzędzeń reklamowych, obiektów małej architektury oraz ogrodzeń. Określa ich gabaryty, standardy jakościowe i rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Jeżeli chodzi o pozostałe reklamy, to termin na ich dostosowanie upłynie 11 lipca br. Z kolei na dostosowanie do wspomnianych przepisów reklam sytuowanych na podstawie pozwolenia na budowę jest czas do 11 stycznia 2027 r.*

W takim razie wróćmy do banerów, które należało dostosować do uchwały krajobrazowej do 11 stycznia 2024 r. Patrząc na

to, jak wygląda miasto, chyba niewiele osób wywiązało się z obowiązku?

Pracownicy Wydziału Planowania Przestrzennego i Gospodarki w Urzędzie Miejskim w Chrzanowie ruszyli w teren, by sprawdzić, jak wygląda sytuacja i przeprowadzić inwentaryzację. Na razie skupimy się na centrum miasta. Zgodnie z uchwałą krajobrazową w obszarze centrum dopuszcza się wyłącznie banery będące reklamą okolicznościową lub sytuowane na ogrodzeniach placu budowy i rusztowaniach związanych z robotami budowlanymi, wyłącznie na czas trwania tych robót. Nie dłużej jednak niż na 2 lata z 5-letnią przerwą między sytuowaniem. Uchwała zakazuje umieszczania banerów okolicznościowych na elementach krajobrazu kulturowego, tj. na zabytkach – ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz wpisanych do Rejestru Zabytków – oraz na drzewach. Jeżeli chodzi o dopuszczalny gabaryt, to w przypadku formatu średniego powierzchnia ekspozycyjna

może mieć od 0,7 do 3 mkw., a w przypadku formatu standardowego od 3 do 6 mkw. Może być wykonana z tworzywa sztucznego albo metalu i musi mieć wysoki standard jakościowy.

A co z reklamami wyborczymi? Jesteśmy w końcu w okresie przedwyborczym.

Tak jak powiedziałam, uchwała krajobrazowa dopuszcza reklamę okolicznościową, a taką są właśnie materiały wyborcze (czy referendalne) sytuowane na potrzeby wyborów: parlamentarnych, prezydenckich, samorządowych i do Parlamentu Europejskiego. Uchwała precyzuje, że reklama okolicznościowa to tablica reklamowa lub urządzenie reklamowe niebędące szyldem, umieszczane tymczasowo na okres 30 dni (lub umieszczane tymczasowo na maksymalnie 60 dni w okresie od lipca do sierpnia), w związku z posiadającym datę rozpoczęcia i zakończenia wydarzeniem. Taka reklama nie jest trwale związana z gruntem, budynkiem czy budowlą. Może mieć formę płaską lub przestrzenną. Oprócz bannerów reklamę wyborczą dopuszcza się np. w formie przyczep reklamowych i billboardów. Jeżeli chodzi o przyczepy to nie wolno ich ustawiać na miejscach parkingowych, w pasach drogowych i na nieruchomościach będących elementem krajobrazu kulturowego. Dopuszczalny gabaryt to powierzchnia ekspozycyjna od 6 do 18 mkw. Taka reklama także musi mieć wysoki standard jakościowy i może być wykonana z tworzywa sztucznego, metalu lub gumy. Może mieć też formę dwustronną. W przypadku billboardów jest podobnie. Minimalna odległość od innych tego typu reklam

musi wynosić 50 m, a maksymalna odległość od budynku to 60 m (nie dotyczy billboardów sytuowanych przy autostradzie). Dopuszczalne gabaryty to: 3x2 m; 3,54x2,47 m; 5,04x2,38 m; 6x3 m. Konstrukcja może być metalowa lub betonowa, a powierzchnia ekspozycyjna wykonana z papieru lub tworzywa sztucznego.

Łatwo się w tym wszystkim pogubić...

Zasad i warunków jest sporo, dlatego zachęcam, by zajrzeć do uchwały krajobrazowej i zapoznać się z częścią, która nas dotyczy. Wszystko jest jasno sprecyzowane. Zresztą wiele osób tak robi. Dzwonią też do nas i piszą, by o coś zapytać albo upewnić się, że planowana przez nich reklama jest zgodna z przepisami. Bardzo nas to cieszy. To odpowiedzialna postawa. Uchwała krajobrazowa stanowi przepisy prawa miejscowego. Obowiązują wszystkich, więc należy je znać i się do nich stosować.

A co jeżeli ktoś nie dostosuje swojej reklamy do przepisów? Będą kary?

Inwentaryzacja w terenie trwa. Urzędnicy robią zdjęcia, które posłużą do wszczęcia ewentualnego postępowania administracyjnego i wymierzenia kary finansowej. To jednak ostateczność. Mamy nadzieję, że właściciele bannerów, a także innych reklam dostosują się do uchwały krajobrazowej z własnej woli. Bardzo o to prosimy. Wszystkim nam zależy przecież na ograniczeniu chaosu reklamowego w miejskim krajobrazie, z którym przez lata mieliśmy do czynienia.

To nie była łatwa kadencja

Kadencja chrzanowskiego samorządu 2018-2024 przechodzi do historii. Pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie i niespotykany dotąd napływ uchodźców, rekordowa inflacja... Ostatnie 5 lat było dla gminy Chrzanów, tak jak chyba dla wszystkich samorządów, wyjątkowo trudne.

- To był okres obfitujący w wiele wydarzeń, emocji i zwrotów akcji. Warto wspomnieć, że w mijającej kadencji Rada Miejska w Chrzanowie aż trzykrotnie zmieniała swojego przewodniczącego. Razem z radnymi musieliśmy stawić czoło wielu wyzwaniom. Zaczynając od pandemii, wojny w Ukrainie i masowego napływu uchodźców uciekających przed rosyjską agresją, a kończąc na ustawowym uszczupleniu dochodów własnych samorządów czy rekordowej inflacji – mówi burmistrz Robert Maciaszek.

Podkreśla, że mimo wielu wyzwań, a także różnic w poglądach, udało się znaleźć wspólny język z radnymi i bezpiecznie przeprowadzić gminę przez ten trudny czas. Co więcej, Chrzanów nie zwolnił tempa inwestycji. W kadencji 2018-2024 w dalszy rozwój gminy zainwestowano ponad 150 mln zł, z czego aż 108 mln zł stanowiły pozyskane dotacje zewnętrzne. Znacząco udało się także obniżyć zadłużenie gminy. Dokładnie o 85% – nie zaciągając przy tym ani złotówki nowego kredytu.

KADENCJA 2018-2024 W LICZBACH

Liczba podjętych uchwał: **666**

Liczba posiedzeń Rady Miejskiej: **62**

Liczba interpelacji: **194**

SKŁAD RADY MIEJSKIEJ W CHRZANOWIE KADENCJI 2018-2024:

- Alicja Bębenek,
- Andrzej Bieda (przewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie od 31.10.2019 r. do 19.03.2021 r.),
- Krzysztof Brandys,
- Tomasz Brożek,
- Stanisław Czarny (wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie od 31.10.2019 r. do końca kadencji),
- Małgorzata Dziuba,
- Andrzej Filipczak (wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie od 31.10.2019 r. do końca kadencji),
- Elżbieta Głąbała,
- Grzegorz Jakubiak,
- Janusz Jedynak (wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie do 31.10.2019 r.),
- Krzysztof Kasperek (przewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie od 30.11.2021 r. do końca kadencji),
- Dorota Kośmider,
- Ryszard Kosowski (przewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie od 19.03.2021 r. do 30.11.2021 r.),
- Małgorzata Kowalska (wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej w Chrzanowie do 31.10.2019 r.),
- Marcin Krauz,
- Ryszard Leśniak,
- Roman Madejski,
- Zdzisława Musiał,
- Piotr Potocki,
- Paweł Szczypta,
- Krzysztof Zubik (przewodniczący Rady Miejskiej w Chrzanowie do 31.10.2019 r.).

Nakręcili film, by pomóc rówieśnikom z depresją

Samotność, poczucie odrzucenia, samookaleczenie – o tym wszystkim opowiada spot społeczny *dePRESJA*, który nakręcili chrzanowscy licealiści, by pomóc rówieśnikom w kryzysie psychicznym. To autentyczny i mocny przekaz, który każdy powinien zobaczyć. Nie tylko nastolatki, ale także rodzice.

W realizację filmowego projektu „Oblicza kamery” zaangażowało się 21 uczniów i wiele innych osób. Wszystko zaczęło się od zaproszenia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie przez Małopolski Instytut Kultury w Krakowie do udziału w projekcie „Bardzo Młoda Kultura”.

Młodzi młodym

– *To było dla nas duże wyróżnienie. W całej Małopolsce MIK wysłał zaproszenie jeszcze tylko do dwóch instytucji. Idea była prosta. Zakładała podmiotowy udział młodzieży w kulturze. Projekt musiał być wykreowany i stworzony przez nich. Od razu wiedzieliśmy, że naszym partnerem będzie zaprzyjaźnione II Liceum Ogólnokształcące w Chrzanowie – wspomina Ewelina Deluga, kierownik Działu Udostępniania Zbiorów i Animacji w MBP w Chrzanowie.*

Nauczycielka Aneta Solińska podzuciła temat uczniom z klas artystycznych. Szybko udało się wyłonić liderów. Mogli wybrać różne formy: fotografię, prace plastyczne czy filmowe. Zdecydowali się na film. W doborze tematu młodzież też była zgodna. Chcieli, żeby to były działania profilaktyczne, zaangażowane społecznie, które zwracają uwagę na konkretny problem młodych ludzi.

– *Myślałam, że pójdziemy w integrację poprzez sztukę, ale potem pojawiły się mocne hasła: samotność, samookaleczenie, depresja. To poważny i trudny temat. Dlatego konsultowaliśmy się ze szkolnym psychologiem, także później na etapie gotowego scenariusza. Młodzież interesowała, z jakimi problemami ich rówieśnicy zgłaszają się do specjalistów. Ich obserwacje się potwierdziły.*

Okazało się, że niektórzy znają temat depresji czy samookaleczania ze swojego otoczenia – tłumaczy Aneta Solińska, nauczycielka przedmiotów artystycznych, koordynatorka projektu ze strony II LO w Chrzanowie.

Ze wsparciem profesjonalistów

Rolą opiekunek projektu było czuwanie i wspieranie młodych na każdym etapie tworzenia spotu, od pomysłu do realizacji. Ale główny ciężar, także organizacyjny, spadł na uczniów. Stąd pomysł, by proces praktyczny poprzedzić zajęciami teoretycznymi prowadzonymi przez specjalistę. Chodziło o to, by przy okazji uczestnicy projektu nabyli nowe umiejętności i kompetencje, zgodne z profilem klasy. Zaproszenie do współpracy przyjął Tomasz Jurkiewicz, filmoznawca, reżyser i scenarzysta, wielokrotnie nagradzany za swoje filmy i nominowany do nagród.

– *Uczniom bardzo imponował fakt, że mogą współpracować z reżyserem o tak dużym dorobku, nie tylko lokalnym, ale ogólnopolskim. Bez pomocy pana Jurkiewicza trudno byłoby napisać scenariusz, a potem ubrać go w formę filmową – podkreśla Aneta Solińska.*

Do projektu dołączył też Rafał Kossakowski z Powiatowego Młodzieżowego Domu Kultury w Trzebini, muzyk, realizator dźwięku, specjalista ds. technologii informatycznych w nauczaniu artystycznym, z doświadczeniem w pracy z muzykami na scenie, w studio, telewizji i w teatrze. Uczniowie szybko podzieli się na grupy zgodnie z zainteresowaniami. W części teoretycznej brali udział wszyscy, ale w montażu i nakładaniu dźwięku wyłączy-

nie grupa, którą techniczne aspekty interesowały najbardziej.

– *Ojca głównej bohaterki zagrał profesjonalny aktor Zbigniew Paterak. Większość scen nagrywana była w bibliotece. W jednym z pomieszczeń urządziliśmy pokój nastolatki, a w innym kuchnię. Wszyscy kilka dni znosili z domu różne rzeczy, w tym śmieci i puste opakowania po pizzy, bo były potrzebne na planie. Jedną ze scen nakręciliśmy także w pobliskiej Szkole Podstawowej nr 1, dzięki uprzejmości dyrektora Bogumiły Boho, która udostępniła nam korytarze, sale lekcyjne i toalety – wyjaśnia Ewelina Deluga.*

Mocne przesłanie

Tak powstał 10-minutowy film *dePRESJA*. Opowiada historię nastolatki, introwertyczki, która chodzi do szkoły i jest bardzo samotna. Uczucia przelewa na ponure grafiki (ich autorem jest jeden z uczniów II LO Piotr Nadszakuła). Samotność i poczucie odrzucenia są tak dojmujące, że dziewczyna zaczyna się samookaleczać. W grudniu spot zaprezentowano szerszej publiczności w sali kinowej Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie, który także został partnerem lokalnym projektu.

– *Miałam ciarki na plecach, jak to oglądałam, chociaż byłam na każdym etapie nagrania. Widziałam też reakcję jednej z osób przed premierą, która miała łzy w oczach. Gdy człowiek uświadomi sobie, z jak ogromnym problemem społecznym mamy do czynienia, trudno powstrzymać łzy. Ale film kończy się pozytywnym przesłaniem: pamiętajcie, że nigdy nie jesteście sami! Pojawia się też numer całodobowego telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży – podkreśla Ewelina Deluga.*

Spot jest dostępny na stronach partnerów projektu i w serwisie YouTube. Być może będzie też wyświetlany na spotkaniach z rodzicami.

– *Jest taki pomysł. Oczywiście taki pokaz musiałby być opatrzony komentarzem psychologa. Dorosli powinni ten spot zobaczyć. Rodzice, którzy już to zrobili, są pod wrażeniem wyboru tematu. Nazwalismy coś, co wielu boi się nazwać – zauważa Aneta Solińska.*

Koniec tabu

Efektom projektu jest też wyjątkowa zakładka do książki, której grafikę zaprojektowały Ula Dereszowska i Zuzanna Zwolińska. Z drugiej strony znajdują się adresy i kontakty do miejsc, w których

młodzież może uzyskać pomoc w sytuacji kryzysu. Zakładki zostały rozdane na premierze. Zuzanna pracowała także przy montażu spotu. Mówi, że dużo się dzięki temu nauczyła.

Co o projekcie sądzą inni uczestnicy? I dlaczego zdecydowali się wziąć w nim udział?

– *Chcieliśmy stworzyć coś własnego, bez narzucania czegośkolwiek. Chodziło o to, by do tematu depresji, samotności i samookaleczenia podejść z punktu widzenia młodzieży. Jest wiele filmów o tej tematyce, ale nakręconych przez dorosłych. Chcieliśmy pokazać, jak to wygląda z naszej strony. Wielu młodych ludzi ma podobne problemy, ale boją się o tym głośno mówić, by nie zostać skrytykowanym przez rówieśników, a czasem także przez rodziców. Różne są sytuacje – mówi Zuzanna Gonet, która zagrała w spocie główną bohaterkę.*

Dlaczego film? Bo młodzież dobrze czuje się w tej formie. Poza tym spot ma większą siłę rażenia. Największym wyzwaniem przy realizacji projektu była organizacja i pogodzenie pomysłów tak wielu różnych osób.

– *Wielkim ograniczeniem był także czas. To, że nagranie musiało mieć maksymalnie 10 minut. Gonił nas montaż i realizacja. Ale uważam, że wszystko się udało, mimo że bywało ciężko. W niektóre dni pracowaliśmy od rana do wieczora. Trochę obawialiśmy się premiery. Wiedzieliśmy, że odbiór młodzieży może być różny. Każdy jest inny, ma inne emocje, inną sytuację życiową. I podczas pierwszej projekcji zdarzyło się, że widownia zaśmiała się w momentach, które wcale nie były śmieszne. Później reakcje były już inne. Po premierze rozmawiałem z wieloma rówieśnikami. Gratulowali. Mówili, że spot jest autentyczny i zawiera konkretne przesłanie dla dorosłych. By potraktowali nas poważnie, zamiast mówić: „jaki on czy ona ma problemy, przecież to tylko dziecko” – podkreśla Tymoteusz Woźniak, uczestnik projektu.*

Film *dePRESJA* został zrealizowany przez młodzież II Liceum Ogólnokształcącego im. K.K. Baczyńskiego w Chrzanowie w ramach projektu filmowo-edukacyjnego „Oblicza kamery” Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie – partnera Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie. Projekt jest częścią zadania „Bardzo Młoda Kultura. Małopolska” dofinansowanego z programu Narodowego Centrum Kultury „Bardzo Młoda Kultura 2023-2025”, którego głównym celem jest rozwój podmiotowego uczestnictwa młodzieży w kulturze.

Partnerzy lokalni:

II Liceum Ogólnokształcące im. K.K. Baczyńskiego w Chrzanowie, Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Trzebini, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie.

Gmina otwarta na seniorów

Zacieśnia się współpraca Chrzanowa z mieszkańcami 60+. Podczas cyklicznych spotkań z udziałem burmistrza omawiane są wydarzenia i projekty skierowane do seniorów. Miasto otwiera się na potrzeby tego środowiska, by osoby w jesieni życia czuły się pełnoprawną częścią lokalnej społeczności, a zamiast samotnie siedzieć w domach, wychodziły do ludzi i spędzały aktywnie czas.

Spotkanie przedstawicieli stowarzyszeń seniorskich w Urzędzie Miejskim, Chrzanów, styczeń 2024 r.

Często słyszy się, że ludzie na emeryturze, nie wiedzą, co ze sobą zrobić. Czują się samotni, niepotrzebni, zaczynają stronić od innych, a nawet popadają w depresję. Na szczęście nie w Chrzanowie. Gmina docenia seniorów – czy jak sami o sobie mówią, „ludzi w eleganckim wieku” – i robi wszystko, by dobrze się tu czuli. Stąd pomysł na Senioralia. I edycja wydarzenia odbyła się w ubiegłym roku, a kolejna planowana jest od 29 września do 5 października br. Zgodnie z tradycją na 5 dni seniorzy otrzymają symboliczne klucze do miasta. Będą też mogli skorzystać z licznych atrakcji przeznaczonych specjalnie dla nich. Co istotne, w myśl zasady „nic o nas bez nas”, przedstawiciele tego środowiska biorą też udział w przygotowaniach wydarzenia.

– Seniorzy są dla nas bardzo ważni. Stąd wiele różnych inicjatyw, które podejmuje gmina. Jedną z nich jest zakup tzw. Kopert Życia, które osoby starsze mogą za darmo odebrać w urzędzie czy w siedzibach stowarzyszeń, do których należą. W kopertach umieszcza się dane o przyjmowanych lekach czy schorzeniach, co w sytuacji interwencji pogotowia, znacznie usprawnia udzielenie pomocy medycznej. To rozwiązanie cieszy się tak dużym zainteresowaniem, że pierwsze 1000 sztuk już się rozeszło i zamówiliśmy kolejną partię – mówi Iga Szymkiewicz-Wnęk, dyrektor Wydziału Promocji i Rozwoju.

Z myślą o osobach w jesieni życia organizowany jest – przy współpracy z Fundacją „Z Ser-

cem Dla Pacjenta” – Klub Pacjenta; to wydarzenie, podczas którego mogą one dowiedzieć się, jak dbać o zdrowie. W wakacje na zmodernizowanym i zazielenionym Rynku w Chrzanowie ma się też pojawić letnia scena, na której seniorzy będą mogli prezentować swoją twórczość. Z kolei Akademia Seniora, która działa w ramach chrzanowskiego domu kultury, organizuje cykliczne potańcówki. Uczestnicy mogą się spotkać, zintegrować i potańczyć. Te wydarzenia cieszą się ogromną popularnością.

– Nasi seniorzy są bardzo aktywni i uzdolnieni. Niedawno zespół Senior Singers działający w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Chrzanowie, obchodził jubileusz 10-lecia, a na początku tego roku we współpracy z gminą wydał płytę. Premierze towarzyszył koncert w chrzanowskiej bibliotece. To dla nas wspinała promocja – podkreśla burmistrz Robert Maciaszek.

Czas odpocząć

Chrzanowskie koło Związku Inwalidów Wojennych RP, a także Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Chrzanowie po latach zakończyły działalność. Burmistrz Chrzanowa spotkał się z przedstawicielami organizacji, by osobiście podziękować za wieloletnią współpracę oraz popularyzowanie i utrwalanie w pamięci społecznej dziejów walk niepodległościowych.

Spotkanie było okazją do życzliwych rozmów na temat trudnych wydarzeń z przeszłości, ale także o wieloletniej działalności związkowej. Wspomniano tych, którzy odeszli, m.in. zmarłego przed rokiem wieloletniego szefa chrzanowskich kombatantów Zygmunta Bębenka.

– Zygmunta świetnie się sprawdzał w roli prezesa. Wiele lat współpracowaliśmy. Podopieczną Związku Inwalidów Wojennych RP koło w Chrzanowie oraz Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Chrzanowie byłam od 1998 r., a od 2008 r. działałam w zarządzie. Gdy Zygmunt podpadł na zdrowiu, zastępowałam go. Nasze organizacje zrzeszały wówczas kilkaset osób z powiatu chrzanowskiego. Ideą było integrowanie tego środowiska, a także wzajemne wsparcie i pomoc. Doświadczeni przez wojnę kombatanci bardzo potrzebowali wsparcia – wspomina Zofia Rudek.

Przez wiele lat działała w chrzanowskich strukturach, bo jak mówi: chciała pomagać. Także dlatego, że jej mąż przeżył obóz. Trafił tam, mając zaledwie 4 lata, razem z siostrami. Jego matka zginęła w Auschwitz Birkenau. Ojca zastrzelili w lesie. Podobnie jak inni działacze organizacji kombatantkich w Chrzanowie, organizowała spotkania z okazji świąt patriotycznych i na-

rodowych. Chętnie odwiedzała kombatantów w domach, razem z innymi przygotowywała dla nich paczki żywnościowe za pieniądze ze składek i z produktów pozyskanych z Banku Żywności w Krakowie oraz od sponsorów. W ostatnich latach najprężniej pomagała jej Maria Posadzka, będąca sekretarzem, a także Czesław Gwizdała – zastępca przewodniczącego, Marian Szczepaniak i Celina Kruczek.

– Wielkim wsparciem była Zdzisława Włodarczyk. Jak trzeba załatwiała kombatantom zapomogi z Niemiec – wspomina Zofia Rudek.

Kiedyś kombatanci spotykali się na urocznościach, dziś częściej na pogrzebach. Z każdym rokiem to środowisko się wykrusza.

– Jesteśmy coraz starsi, zdrowie już nie to. Dlatego w grudniu zakończyliśmy działalność, a wszystkie dokumenty zostały przekazane do centrali w Krakowie. Przez te wszystkie lata zgromadziliśmy sporo materiałów archiwalnych i fotografii. Trafiły pod opiekę dyrektora Muzeum Małopolski Zachodniej Marka Bębenka (który jest synem zmarłego prezesa Zygmunta Bębenka – przyp. red.). To kawałek historii. Chcemy go zachować dla kolejnych pokoleń – podkreśla Zofia Rudek.

Zakończenie działalności było okazją do podziękowania osobom i instytucjom, które wspierały kombatantów. To m.in. dwie chrzanowskie szkoły: Szkoła Podstawowa nr 1 i Szkoła Podstawowa nr 10, gdzie mieściła się siedziba związków. Dyrekcja i pracownicy byli na co dzień bardzo pomocni. Słowa podziękowania trafiły także do burmistrza Chrzanowa Roberta Maciaszka. Kombatanci podkreślają, że nigdy żaden burmistrz tak mocno ich nie wspierał i nie doceniał tego, co robili.

93 – tyle osób należało do chrzanowskiego koła Związku Inwalidów Wojennych RP oraz Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Chrzanowie w chwili kończenia przez nie działalności. To 40 podopiecznych, 10 wojskowych i 23 członków zwyczajnych z powiatu chrzanowskiego oraz 6 wojskowych i 14 podopiecznych z terenu Oświęcimia.

Gminny sport w jednych rękach

Wiosną zeszłego roku na bazie Krytej Pływalni w Chrzanowie powstało Miejskie Centrum Sportu. Od tej pory ta jednostka budżetowa gminy przejęła już większość obiektów sportowych, będących wcześniej w zarządzie chrzanowskiego MOKSiR-u. W połowie tego roku przejmie ostatni z nich – halę widowiskowo-sportową. „Kronika Chrzanowska” rozmawia z Dominikiem Godyniem, dyrektorem MCS w Chrzanowie.

„Kronika Chrzanowska”: W maju 2023 r. Rada Miejska zdecydowała jednogłośnie o powołaniu MCS-u. Dzięki tej decyzji wszystkie gminne obiekty sportowe mogły znaleźć się w rękach jednej jednostki. Przypomnijmy, dlaczego tak się stało?

Dominik Godyń: *Już od co najmniej kilku lat w wielu miastach i gminach Polski toczy się dyskusja o tym, czy instytucje kultury mogą prowadzić działalność sportową jako równoważną z kulturalną. Orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje jednoznacznie, że tak być nie powinno. Zadania takie powinny być wykonywane w ramach jednostek budżetowych, a nie przez samorządowe instytucje kultury jako osoby prawne. Między innymi te przesłanki skłoniły chrzanowski samorząd do uporządkowania tej sytuacji w naszym mieście.*

Bezpośrednim impulsem do powołania MCS-u i przekazania w jego zarząd obiektów sportowych było zakończenie dużej inwestycji – modernizacji kompleksu sportowo-rekreacyjnego na Kątach.

Owszem. Trzeba było podjąć decyzję, kto zajmie się zarządzaniem tym obiektem po oddaniu go do użytku. Oczywiście było, że przejmie go jednostka realizująca zadania sportowe. To uzasadnione nie tylko z prawnego punktu widzenia,

Dominik Godyń,
dyrektor Miejskiego Centrum Sportu w Chrzanowie.

o którym wcześniej wspominałem, ale również organizacyjnego. Przykładowo – nasza jednostka zarządza krytą pływalnią, w tym również wyłania podmiot zapewniający zabezpieczenie ratownicze. Łatwiej jest więc nam niż MOKSiR-owi skoordynować obsługę Basenów Letnich, choćby tylko w tym zakresie.

Przejęcie w zarząd kolejnych obiektów sportowych to jednak nie lada wyzwanie, zarówno pod względem organizacyjnym, personalnym, jak i finansowym. Wcześniej zarządzaliście krytą pływalnią i skateparkiem, a teraz tych obiektów jest znacznie więcej.

Zarządzanie samym tylko obiektem krytej pływalni od zawsze było zadaniem wymagającym dużego zaangażowania i dyspozycyjności, biorąc

pod uwagę fakt, że obiekt ten jest czynny prawie 16 godzin dziennie, przez ponad 350 dni w roku. Aktualnie w naszym zarządzie znalazły się dodatkowo: Baseny Letnie i Stadion Miejski na Kątach, Kompleks Orlik przy ul. Zielonej oraz ogólnodostępne boiska do gry w koszykówkę i siatkówkę w Luszwicach przy ul. Dygasińskiego, boiska do gry w koszykówkę przy ul. Pszczelnej i przy ul. Stara Huta w Chrzanowie, boisko wielofunkcyjne przy ul. Sikorskiego w Chrzanowie oraz boisko do siatkówki plażowej przy ul. Przy Torach w Żebcach. W drugiej połowie roku do tych obiektów dołączy także hala widowiskowo-sportowa. Przejście pod nasze skrzydła każdego z tych obiektów wymaga od nas zapewnienia nakładów finansowych i obsady pracowniczej, niezbędnych do ich bieżącego utrzymania, mając na uwadze przede wszystkim bezpieczeństwo użytkowników. Kolejnym zadaniem, jakie będziemy realizować, jest organizacja imprez również w innych dyscyplinach sportu niż dotychczas. A przywołam tu imprezy, które już się odbywały na naszych obiektach, takie jak: Nocny Maraton

Pływacki Otyliada, akcja Superpływak czy Deskorolkowy Puchar Polski.

To znaczy?

W tym roku włączamy się np. w organizację Chrzanowskiego Biegu Ulicznego – Pociąg do Biegania. Tą największą imprezę biegową w powiecie chrzanowskim przygotowujemy wspólnie z MOKSIR-em, który organizował wszystkie wcześniejsze edycje biegu. Kolejne wydarzenia, które wpisujemy w nasz sportowy kalendarz, to m.in. Olimpiada Przedszkolaków, turniej piłkarski „Chrzanów Cup”. Słowem – przybyło nam nie tylko sporo obiektów, ale i nowych zadań z nimi związanych. Mam świadomość tych wyzwań i odpowiedzialności, która spoczywa na naszych barkach. Pamiętajmy, że sport stanowi jeden z najważniejszych obszarów życia człowieka. Łatwo zaobserwować, zwłaszcza w ostatnich latach, jak dużo osób jest zaangażowanych w tę sferę życia. Dołożymy wszelkich starań, aby sprostać powierzonym zadaniom i stworzyć dogodne warunki dla rozwoju wszelkich form aktywności fizycznej.

Świetna miejscówka dla miłośników sportu i rekreacji

To były długo wyczekiwane przez mieszkańców inwestycje – Stadion Miejski oraz Baseny Letnie na Kątach. Udało się je zakończyć w 2023 r.

Oddany w zeszłym roku do użytku kompleks sportowo-rekreacyjny na Kątach to jedna z największych inwestycji w gminie w ostatnich latach. Budowa kosztowała ok. 20 mln zł – 15,3 mln zł Chrzanów pozyskał na ten cel z Polskiego Ładu, a ok. 1,1 mln zł z Funduszu Inwestycji Lokalnych. Dzięki temu inwestycja nie obciążała gminnego budżetu. Na Kątach powstała nowoczesna infrastruktura: trzy otwarte baseny letnie, otoczone drewnianym pomostem, z pełnym zapleczem sanitarno-technicznym, pomieszczeniami obsługi oraz strefą gastronomiczną.

Obok strefy do pływania powstał pierwszy w powiecie chrzanowskim profesjonalny stadion piłkarski z oświetleniem i zadaszonymi trybunami oraz pełnym zapleczem. Stadion spełnia wszystkie wymogi Polskiego Związku Piłki Nożnej dla rozgrywek IV ligi. Boisko ma wymiary 105 m na 68 m

i jest pokryte sztuczną murawą. Nad trybunami zainstalowano panele fotowoltaiczne. Cały kompleks ma powierzchnię 36 tys. mkw. Na zewnątrz znajduje się parking na 155 miejsc, w tym miejsca dla osób z niepełnosprawnościami oraz dla autokarów.

Chrzanów wypełni się dobrą muzyką

Agnieszka Chylińska będzie gwiazdą tegorocznych Dni Chrzanowa, które – co ucieszy wiele osób – wracają do starej, weekendowej formuły. Nie oznacza to jednak, że poza pierwszym weekendem czerwca, na który zaplanowano święto miasta, nic więcej latem działa się nie będzie. O szczegółach „Kronika Chrzanowska” rozmawia z Anetą Drzewiecką, dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie.

„Kronika Chrzanowska”: Podobno Dni Chrzanowa wracają do starej, weekendowej formuły, zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców?

Aneta Drzewiecka: *I tak, i nie. Same Dni Chrzanowa rzeczywiście będą odbywać się w jeden weekend, ale nie zamierzamy rezygnować z cyklu koncertów w ramach Letniej Sceny Kulturalnej, która świetnie się sprawdziła i miała swoich zwolenników. Chcemy pogodzić oczekiwania jednej i drugiej grupy mieszkańców. Tych, którzy chcą powrotu do starej formuły, by Dni Chrzanowa to był jeden weekend wypełniony występami gwiazd i innymi atrakcjami i tych, którym spodobało się, że muzyczne wydarzenia odbywały się przez całe lato. W tym roku święto miasta odbędzie się w pierwszy weekend czerwca, natomiast w wakacje będziemy też organizować mniejsze wydarzenia muzyczne, ale większość z pasażu za domem kultury przeniesie się na Rynek w Chrzanowie. Na dwa miesiące ma tu stanąć scena, na której będą prezentować się lokalne zespoły, ale nie tylko. Zamierzamy m.in. zaprosić Orkiestrę Na Dużym Rowerze, która bardzo spodobała się lokalnej publiczności podczas ostatniego występu w Chrzanowie. Cały czas pracujemy nad harmonogramem letnich koncertów. Plan jest taki, by co tydzień w niedzielę na Rynku coś się działo.*

Wróćmy do Dni Chrzanowa. Jakie gwiazdy wystąpią?

Ponieważ zahaczamy o Dzień Dziecka, sporo muzycznych wydarzeń jest adresowanych do najmłodszych. Wystąpią dla nich zespoły Cze-reśnie i Małe TGT. Chyba każdy przedszkolak zna ich piosenki, więc jestem pewna, że zabawa będzie znakomita. Dla dorosłych mamy kilka propozycji. W sobotę na pl. Tysiąclecia wystąpi

Wojtek Szumański i Happysad. Natomiast niedziela należy przede wszystkim do Sztynwego Pala Azji i Agnieszki Chylińskiej, która będzie gwiazdą tegorocznych Dni Chrzanowa. W programie jest też szereg innych atrakcji. Myślę, że mieszkańcy będą zadowoleni.

Czy decydując o tym, kto wystąpi na Dniach Miasta, dom kultury bierze pod uwagę życzenia mieszkańców?

Oczywiście. Przy okazji różnych wydarzeń, które organizujemy, rozmawiamy z mieszkańcami i wiemy, jakie są ich oczekiwania. Mamy jednak świadomość, że wszystkich nigdy nie uda się zadowolić. Wiadomo, że gusta są różne. Kiedyś zorganizowaliśmy plebiscyt, ale propozycje zgłaszane przez uczestników miały tak duży przekrój, że ostatecznie zrezygnowaliśmy z tej formuły. Proszę też pamiętać, że decydując o tym, kogo zaprosimy na święto miasta, musimy brać także pod uwagę nasze możliwości finansowe, kalendarz gwiazd, a także to, że niektórzy z artystów oczekiwanych przez lokalną publiczność nie grają w plenerze.

Dni Chrzanowa to ogromne logistyczne przedsięwzięcie. Kiedy rozpoczęły się przygotowania do tegorocznej edycji?

W październiku ubiegłego roku. To są dziesiątki wykonanych rozmów i wysłanych maili. Negocjacje z managementem nie są łatwe i trochę trwają, zanim dojdzie do podpisania umowy. Każda z gwiazd ma określone wymagania dotyczące sprzętu, zakwaterowania czy cateringu. Musimy im to zapewnić. Na szczęście pracuję ze świetnym zespołem pracowników MOKSiR-u, którzy mają wieloletnie doświadczenie w organizacji takich wydarzeń. Cieszę się, bo coraz więcej mieszkańców zauważa i docenia naszą pracę.

Fot. Krzysztof Boniecki

W Chrzanowie kultura uskrzydla

Po raz drugi Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie zorganizował Galę Aniołów Kultury, by podziękować partnerom, sponsorom i przyjaciołom za wsparcie, dzięki którym oferta kulturalna i sportowa w gminie może być coraz bardziej atrakcyjna i trafiać do coraz szerszej grupy odbiorców. Statuetki ceramicznych aniołów za największe wsparcie otrzymały: Dan Cake Polonia sp. z o.o. i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie.

Chrzanowska Gala Aniołów Kultury to wydarzenie nietuzinkowe ze względu na pomysł, aranżację wydarzenia i piękne statuetki. To wyjątkowa okazja, aby zobaczyć, jak wiele instytucji, firm i zwykłych ludzi wspiera lokalną kulturę, a także przyjrzeć się tym, którzy ją tworzą.

Anioły z pasją

To właśnie od prezentacji pracowników chrzanowskiego MOKSiR-u rozpoczęła się tegoroczna gala. Później przyszedł czas na podziękowania dla darczyńców. To ponad 100 osób.

– Chcemy podziękować za kolejny rok współpracy wszystkim, którzy nas wspierają i pomagają w realizacji misji, jaką jest tworzenie przestrzeni do spełniania artystycznych marzeń. Kultura to nie budynki i miejsca, ale ludzie, którzy ją tworzą. To nasi partnerzy, odbiorcy naszych działań, a także pracownicy domu kultury: ludzie odważni, z ogromną pasją, którzy wkładają w pracę całe swoje serce. Dziękuję mojemu zespołowi. To najwspanialsza drużyna na świecie. Od 4 lat mam wielki zaszczyt i przyjemność być jej kapitanem – mówi Aneta Drzewiecka, dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie.

Dom kultury utrzymuje się z gminnej dotacji i dochodów własnych, ale wielu przedsięwzięć

nie udałooby się zrealizować aż z takim rozmachem, gdyby nie wsparcie ludzi dobrej woli. W ostatnich czterech latach kwota wsparcia finansowego, jakiego udzielili lokalnej kulturze, to 207 tys. zł. Równie cenne było też zaangażowanie i czas, który instytucje, firmy i osoby poświęciły, włączając się w organizację różnych wydarzeń.

Budujemy lokalną wspólnotę

– Dziękuję wspaniałemu zespołowi chrzanowskiego domu kultury i wszystkim lokalnym mecenasom, bez których kultura w naszym mieście i sołectwach nie mogłaby się tak dobrze rozwijać, jak ma to miejsce. Chrzanów ma szczęście do ludzi z pasją. Nie tylko w kulturze, ale także w sporcie i w innych dziedzinach. Cieszę się, że możemy współpracować i rozwijać Chrzanów. Wspólnie budujemy prawdziwą, lokalną wspólnotę – podkreśla burmistrz Robert Maciaszek.

Galę uświetnił występ Patrycji Serafin i Kacpra Szczurka z zespołem, którzy wykonali utwory Tonniego Bennetta. Po części oficjalnej w odnowionym foyer na piętrze każdy mógł sobie zrobić zdjęcie na tle wyjątkowego muralu przedstawiającego skrzydła i napis: „Kultura Uskrzydla #Chrzanów”, którego autorem jest artysta HenryTens (Przemysław Domagała).

Laureaci Aniołów Kultury 2023

CERAMICZNE KAFLE AUTORSTWA MARIETY BENKE-GAJDY otrzymały:

Dan Cake Polonia sp. z o.o. oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie.

Wspólnych działań w firmą Dan Cake Polonia było wiele. To m.in. letnia akcja Wędrujące Podwórka, festiwal Chrzanowska Lokomotywa Artystyczna, Festiwal Gier Planszowych i wiele mniejszych imprez, które zakład wspierał finansowo oraz przekazując swoje produkty. Wakacyjną akcją Wędrujące Podwórka wsparła także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ANIELSKIE SKRZYDŁA NA PŁÓTNIE WYKONANE PRZEZ MARIĘ BIENKOWSKĄ-KOPCZYŃSKĄ, artystkę i instruktorkę malarstwa w MOKSIR-ze, trafiły do:

Wodociągi Chrzanowskie sp. z o.o. (wsparcie m.in. akcji Wędrujące Podwórka), Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System (wsparcie Caban Drummer Fest), Centrum Medyczne Igamed w Chrzanowie (Pociąg do Biegania), Hydro Extrusion Poland sp. z o.o. (Pociąg do Biegania), Górka Cement sp. z o.o. (Festiwal Bosa Nóżka).

STATUETKI ANIELSKI SKRZYDEŁ WYKONANE PRZEZ ZNANEGO RZEŹBIARZA MICHAŁA BATKIEWICZA

otrzymały mniejsze firmy:

Biuro-Max sc. Agencja Reklamy Alias, Paweł Dudek – właściciel Salonu Fryzjerskiego Dudek i Fundacja Czuła Stodoła.

Dla „Kroniki Chrzanowskiej” komentują laureaci Aniołów Kultury 2023:

Jadwiga Dudek, przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie.

– Ten Anioł to nagroda dla całej Komisji. Gdy pierwszy raz usłyszeliśmy hasło „Wędrujące Podwórka”, mieliśmy jakieś wyobrażenie tej akcji, ale to jak ona ostatecznie wyglądała, przerosło nasze oczekiwania. To są piękne rzeczy, które zraszają wiele osób, a często całe rodziny: dzieci, rodziców, dziadków. Wspólnie się bawią i spędzają ze sobą czas. Właśnie takie inicjatywy powinna wspierać GKRPA. Inicjatywy, które inte-

grują ludzi, sprawiają, że zaczynają być ze sobą i ze sobą rozmawiać. Dom kultury zorganizował wszystko znakomicie, a w wakacyjną akcję zaangażowali się wszyscy pracownicy, każdego szczebla. To, że robią to fachowcy, którzy są kreatywni, mają sprzęt i doświadczenie, to gwarancja sukcesu.

Jakub Gier, Junior Brand Manager w Dan Cake Polonia sp. z o.o.

– Fakt, że otrzymujemy tę nagrodę po raz drugi z rzędu, świadczy nie tylko o sukcesie projektu „Robimy Klimat”, ale również o zaangażowaniu firmy i naszych pracowników w inicjatywy podejmowane w powiecie chrzanowskim. Chciałbym serdecznie podziękować wszystkim uczestnikom, współorganizatorom, a także całemu zespołowi Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie oraz dyrektor Anecie Drzewieckiej za wzorową współpracę. Projekt „Robimy Klimat” stanowi zbiór działań, które realizują naszą wizję społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) w trzech kluczowych obszarach: środowisko naturalne, lokalna społeczność oraz nasi pracownicy. Naszym celem jest promowanie inicjatyw związanych z edukacją oraz zdrowym stylem życia poprzez działania takie jak sadzenie drzew, tworzenie ekomuralu, wsparcie chrzanowskich grup młodzieżowych, stowarzyszeń i fundacji. Obserwując frekwencję na naszych wydarzeniach, która wynosiła ponad 20 tys. uczestników, oraz doceniając takie wyróżnienia jak Nagroda Anioła Kultury, czujemy się zmotywowani do kontynuowania naszych działań na rzecz powiatu chrzanowskiego i jego mieszkańców.

Na zdjęciu od lewej: Aneta Drzewiecka, Jakub Gier, Jadwiga Dudek, burmistrz Robert Maciaszek.

Kulturalna marka Chrzanowa

Na zdjęciu od lewej: Zbigniew Ciaputa, Leszek Nowak, Wojciech Wołyniak, Paweł Nazimek, Jarosław Kisiński, Krystian Różycki, Andrzej Turek..

– Nie chciałbym się zestarzeć w pustym mieście, pełnym wyremontowanych chodników. Dlatego cieszę się, że Chrzanów inwestuje także w kulturę – mówi muzyk Marek Kremer, pomysłodawca i reżyser teledysku do kultowego utworu *Wieża radości, wieża samotności* chrzanowskiego zespołu Sztynwny Pal Azji, który powstał przy wsparciu gminy i mecenacie Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Chrzanowie.

Marek Kremer – pomysłodawca oraz reżyser teledysku.

Premiera teledysku miała miejsce w styczniu. Sala teatralna Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie wypełniła się po brzegi. Niektórzy specjalnie na tę okazję przyjechali do stolicy powiatu z najodleglejszych zakątków Polski. Premierze towarzyszył koncert zespołu. Wcześniej muzycy opowiedzieli też ze sceny o kulisach powstawania *Wieży*, która trafiła na top listę wszechczasów radiowej Trójki. Spotkanie prowadził Maciek Nowak, muzyk, a prywatnie syn Leszka Nowaka, wokalisty Sztynwnego Pala Azji. Wziął w nim udział także znany dziennikarz muzyczny Leszek Gnoiński (z Antyradia).

– Jestem z Chrzanowa i podobnie jak wielu mieszkańców wychowałem się na utworach Sztynwnego. Wpadłem na pomysł, by zrealizować teledysk do najbardziej kultowego kawałka tego zespołu. W tamtych czasach kapele nie mogły

sobie pozwolić na kręcenie klipów. Początkowo miałem obawy, że obraz może nie dorównać muzyce, że to legenda. Uznałem jednak, że nie mogę do tego tak podchodzić, bo niczego nie nakręcę. Ostatecznie jestem dumny z efektu końcowego – tłumaczy Marek Kremer, producent, reżyser i specjalista z dziedziny postprodukcji filmowej, któremu w nagraniu teledysku pomagała kilkuosobowa grupa realizatorska.

Przyznaje, że docelowo chciałby nagrać teledyski także do innych znanych piosenek z lat 80. i 90. różnych zespołów. Teledysk do *Wieży radości, wieży samotności* nagrywany był m.in. na zamku Lipowiec oraz w Chrzanowie, m.in. na dachu nowej przychodni przy ul. Kalinowej.

– Udało nam się dotożyć cegielkę do utrwalenia historii miasta. Mam nadzieję, że dzięki temu

wielu mieszkańców będzie dumnych, że jest z Chrzanowa. Tak jak dumny jestem ja – tłumaczy reżyser.

– Podzielałam dumę z tego miasta. Chrzanów ma swoje gwiazdy. Jedną z nich jest Sztynny Pal Azji. Dlatego pomysł na promocję miasta we współpracy z naszymi ambasadorami był czymś oczywistym. W ubiegłym roku odsłonił mural, przedstawiający nasz zespół w drodze do Jarocina, a w tym premierę ma teledysk legendarnego utworu „Wieża”. Sztuka to jest coś, w co chcemy i będziemy w Chrzanowie inwestować – zapewnia burmistrz Robert Maciaszek.

Nagranie klipu mecenatem objął Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Chrzanowie, który świętuje jubileusz 25-lecia. Dlaczego służba zdrowia podjęła takie wyzwanie?

– Odpowiedź jest prosta. Byliśmy, jesteśmy i zawsze będziemy z naszymi pacjentami, z mieszkańcami. To wyraz szacunku dla lokalnej

społeczności, dla zespołu. Czujmy tę wspólnotę, żyjmy razem i bawmy się razem – mówi Jacek Bojdoł, prezes ZLA w Chrzanowie sp. z o.o.

Utwór *Wieża radości, wieża samotności* powstał w październiku 1985 r. Pierwszą osobą, która go usłyszała, była mama wokalisty Leszka Nowaka.

– *Piosenka jej się spodobała. Nie myśleliśmy jednak, że to będzie aż taki przebój. To była jedna z kolejnych piosenek pisanych pod występ w Jarocinie* – wspomina Leszek Nowak.

A Jarosław Kisiński, współzałożyciel zespołu, gitarzysta i autor większości tekstów dodaje:

– *Uważałem, że są lepsze piosenki: Nie gniewaj się na mnie Polsko, Nieprzemakalni, Nasze reggae. Pamiętam, jak Wieżę usłyszał Walter Chęstowski. Powiedział, że niektóre akordy brzmią jak Dire Straits i że powinienem to zmienić. Nie posłuchałem. I może dobrze – śmieje się muzyk.*

W Chrzanowie bije serce piłki ręcznej

I to bije coraz mocniej. Unimetal Recycling MTS Chrzanów jest w doskonałej formie, a mecze w chrzanowskiej hali sportowej to prawdziwe święto piłki ręcznej. Na trybunach zasiadają całe rodziny kibiców. Rozgrywki szczypiornistów stały się magnesem budującym lokalną wspólnotę. Jak udało się to osiągnąć? „Kronika Chrzanowska” rozmawia na ten temat z prezesem zarządu klubu Marcinem Dęsołem.

Kronika Chrzanowska: W 2023 roku MTS Chrzanów wygrał I ligę w swojej grupie. Ten sezon też zaczął się świetnie. Prowadzicie w tabeli?

Marcin Dęsoł: *Drużna jest w doskonałej formie. W ubiegłym roku szliśmy jak burza i niewiele brakowało, by udało nam się awansować do Ligi Centralnej. Ten sezon też rozpoczął się znakomicie. 10 meczów i 10 zwycięstw. Prowadzimy w tabeli i jesteśmy gotowi znów powalczyć o wejście do Ligi Centralnej. Te dobre wyniki to efekt ciężkiej pracy zespołu i trenera. Mamy trenera ze Śląska, spoza regionu, który ma inną myśl szkoleniową, ale widać drużyna potrzebowała świeżej krwi. Wyniki mówią same za siebie.*

Dobra gra przekłada się na większe wsparcie sponsorów?

Zdecydowanie tak. Tytułarnym sponsorem klubu jest Unimetal Recycling sp. z o.o. Mamy też wielu mniejszych sponsorów i ta grupa cały czas rośnie. Rośnie także wsparcie gminy Chrzanów.

Marcin Dęsoł,
prezes zarządu Unimetal Recycling MTS Chrzanów.

Nasza współpraca układa się doskonale. Regularnie spotykamy się z burmistrzem Robertem Maciaszkiem, by rozmawiać o dalszych kierunkach rozwoju. Możemy liczyć na wsparcie samorządu w postaci stypendiów i dotacji. Cieszę się, że gmina stawia na rozwój lokalnego sportu. Zwłaszcza piłki ręcznej, która posiada w Chrzanowie długą tradycję.

Jakie plany ma MTS Chrzanów na ten rok?

Założenie jest jedno: awans do Ligi Centralnej. W tym roku będzie to jednak trudniejsze do wykonania. W ubiegłym roku awansować bezpośrednio mogły dwa zespoły, a w tym tylko jeden. Drużyna z drugiego miejsca rozegra dwumecz barażowy z przedostatnią drużyną najwyższej klasy rozgrywkowej. Będzie ciężko wejść do Ligi Centralnej, ale jesteśmy optymistami. Jesteśmy też mądrzejsi o doświadczenia z 2023 r. Mam tu na myśli zawodników, trenera, jak i zarząd klubu. Wiemy już co poprawić, nad czym popracować.

Mecze MTS-u na chrzanowskiej hali sportowej przyciągają coraz więcej osób. Na trybu-

nach zasiadają całe rodziny. Skąd to duże zainteresowanie piłką ręczną?

Doprowadziliśmy do sytuacji, że nasze mecze w Chrzanowie to prawdziwe święto piłki ręcznej. Trzy lata temu zrodził się pomysł, by rozpropagować tę dyscyplinę i przyciągnąć na trybuny nie tylko dorosłych kibiców, ale także młodzież i dzieci. Stąd cheerleaderki i animacje. Klub wychodzi też z ofertą do szkół i przedszkoli. Udało nam się stworzyć taki klimat wokół piłki ręcznej w Chrzanowie i zbudować taką wspólnotę, że inne kluby, nawet te dużo większe, zaczynają nam tego zazdrościć. Takiego programu jak my nie ma chyba żadna inna drużyna w Polsce. Serdecznie zapraszamy wszystkich do kibicowania.

„Kronika Chrzanowska” poleca

Muzeum Życia Codziennego w Płazie

Meble z okresu PRL-u, stary gramofon, telefon na korbkę, przedmioty codziennego użytku, a nawet gazety i książki z tamtego okresu. Przekraczając próg Muzeum Życia Codziennego w Płazie, ma się wrażenie, że to podróż w czasie. Jedni są zaskoczeni, inni wzruszeni, że mogą na chwilę wrócić do czasów dzieciństwa i młodości.

Mirosława i Stanisław Garliccy.

Muzeum małżeństwa Garlickich to miejsce nie-
zwykłe. Działa od 20 lat i cieszy się coraz większą
popularnością.

– *Wszystko zaczęło się od urządzenia jedne-
go pokoju na strychu. Mieliśmy trochę mebli po
dziadkach i innych rzeczy z lat 50., 60. i 70., któ-
re chcieliśmy wykorzystać. To miał być pokój dla
gości. Efekt przeszedł nasze oczekiwania, a że
mieliśmy tych rzeczy sporo, zaczęliśmy urządzać
kolejne pomieszczenia: przedpokój, kuchnię,
inne pokoje. Udało nam się odtworzyć miesz-
kanie z tamtego okresu ze wszystkimi detalami.
Dziś nasze muzeum jest wpisane do oficjalnego
wykazu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Na-
rodowego obok takich miejsc jak Wawel. Figu-
rujemy w przewodnikach regionalnych – mówię
z dumą Stanisław Garlicki.*

Podróż w czasie

Właścicielom zależało, by pokazać warunki
życia w domu robotniczym w okolicach Chrza-

nowa właśnie w okresie PRL-u. W 2004 r. takich miejsc brakowało. W skansenach prezentowano głównie wiejskie domostwa. Początkowo Muzeum Życia Codziennego w Płazie odwiedzali głównie znajomi i okoliczni mieszkańcy. Dziś przyjeżdżają goście z całej Polski, a nawet z zagranicy, przychodzą wycieczki szkolne i grupy zorganizowane. Muzeum działa od maja do października, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu mailowo lub telefonicznie. Wstęp jest biletowany.

– *Zwiedzający są zachwyceni. Niezależnie czy to młodzież, czy dorośli, czują się jakby podróżowali w czasie. Uczniowie są zaskoczeni. Nie mogą uwierzyć, że tak kiedyś żyliśmy. Dla nich PRL jest tak samo odległy jak czasy Mieszka I. Dziwią się, gdy puszcza muzykę z gramofonu. Nie mogą zrozumieć, jak taki sprzęt albo stare radio mogą działać bez prądu. Aparat telefoniczny z tarczą, stare telewizory i komputery też budzą ich zaskoczenie. Natomiast starsi są przede wszystkim wzruszeni. Dla nich to sentymentalna podróż do czasów dzieciństwa i młodości. Niektórzy przekraczając próg, zamierają i dodają po chwili: przecież to mój dom! Tak mieszkaliśmy!* – opowiada Stanisław Garlicki.

Po 20 latach od powstania Muzeum Życia Codziennego w Płazie jest praktycznie kompletne. Są tu stare meble, przedmioty użytkowe, ubrania, buty, a nawet gazety i książki z tamtego okresu.

Wnętrze Muzeum Życia Codziennego w Płazie.

Muzeum Życia Codziennego w Płazie składa się z 7 pomieszczeń prezentujących wnętrza mieszkalne wraz z wyposażeniem oraz dwa pomieszczenia poświęcone historii osiedla robotniczego i zakładu wapienniczego w Płazie. Dodatkowe pomieszczenie w piwnicy prezentuje warsztat stolarski z lat 1945-1960.

Pokój młodzieżowy z lat 80-tych

Zwiedzający mogą wszystkiego dotknąć, wziąć każdy przedmiot do ręki, otworzyć każdą szufladę.

Niezwykłe historie

– *Trudno uwierzyć, że ten czas tak szybko leci. To już 20 lat! Prowadzenie muzeum nadal nas cieszy i daje satysfakcję. Zamierzamy się tym dalej z żoną zajmować. Na razie sezonowo, ale po przejściu na emeryturę, kto wie...* – dodaje Stanisław Garlicki i zaprasza do odwiedzenia Muzeum Życia Codziennego w Płazie.

Państwo Garliccy wydają także „Zeszyty z Płazy”. Właśnie ukazał się 6. rocznik, który można kupić u nich na miejscu, w miejscowej bibliotece i okolicznych sklepach, a także znaleźć je w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chrzanowie i Muzeum w Chrzanowie. W „Zeszytach” publikowane są najciekawsze artykuły o Płazie, wspomnienia mieszkańców, stare fotografie i wyjątkowe historie.

Muzeum Życia Codziennego w Płazie można zwiedzać od maja do października po wcześniejszym umówieniu konkretnego terminu. Rezerwacji można dokonać telefonicznie pod numerem 694 716 146 lub mailowo na adres: sgarlicki@gmail.com.

O krajobrazie miasta słów kilka

Krajobraz kulturowy Chrzanowa

Widok na zabudowania Fabryki Lokomotyw i kolonii Fabrycznej z Rospontowej. Dominanty w postaci kominów i zabudowań fabrycznych. Źródło: *Wydawnictwo pamiątkowe Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce sp. akc. z okazji wykonania 500-iej lokomotywy, Kraków 1932 r., s. 77.*

Krajobraz to termin wieloznaczny, którym posługujemy się w wielu dziedzinach nauk. W najbardziej ogólnej definicji to dosłownie obraz kraju. Intuicyjnie kojarzy się najczęściej z krajobrazem naturalnym. Tymczasem jest on w pewnym sensie zapisem czasu, ciągle zmienia się i przekształca.

Według Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (z dnia 27 marca 2003 r.) krajobrazem nazywamy postrzeganą przez ludzi przestrzeń zawierającą elementy przyrodnicze, ale także wytwory cywilizacji, przestrzeń ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka. Wyróżniamy więc nie tylko krajobraz naturalny, ale również ten kulturowy, który stanowi syntezę działalności społeczeństwa w jego środowisku geograficznym. Odzwierciedla najlepiej związek i współzależność przyrody i społeczeństw ludzkich, wszelkie przeobrażenia, które zachodzą w ciągu rozwoju historycznego.

Zmienia się i ewoluuje

Mysząc o krajobrazie Chrzanowa, należy go więc interpretować jako miejscowy wariant krajobrazu kulturowego, przejawiający się nie tylko w ukształtowaniu terenu i przyrodzie, w któ-

rej osadzone jest miasto, ale także w porządku urbanistycznym, poszczególnych zespołach architektonicznych, charakterystycznych elementach przestrzeni miejskiej i terenach zieleni.

Chrzanów zlokalizowany jest nad rzeką Chechło, na pograniczu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej z Wyżyną Śląską. Na jego kształt ma oczywiście wpływ położenie pośród licznych wzgórz, lessowych wąwozów, podmokłych rozlewisk, w otoczeniu licznych lasów. Krajobraz samego miasta zmieniał się i ewoluował poprzez wieki. Niepodważalne znaczenie ma obszar obecnego Śródmieścia oraz os. Kościelec. Zabudowa jednak pochłaniała coraz większy obszar. Wpływ na rozwój okolic miał również przemysł. Teren gminy bogaty jest w złoża rudy, cynku, ołowiu, wapieni, piasków czy dolomitów. Ślady eksploatacji tych surowców, którą datuje się już na koniec XII w., widoczne są

choćby w postaci okolicznych wyrobisk kamieniołomów czy warpi. Mimo że jeszcze pod zaborem, udział w tworzeniu dochodu narodowego w Polsce miało rolnictwo. Pod koniec XIX w., w zachodniej Małopolsce krystalizuje się region tzw. Zagłębia Krakowskiego, do którego należał Chrzanów.

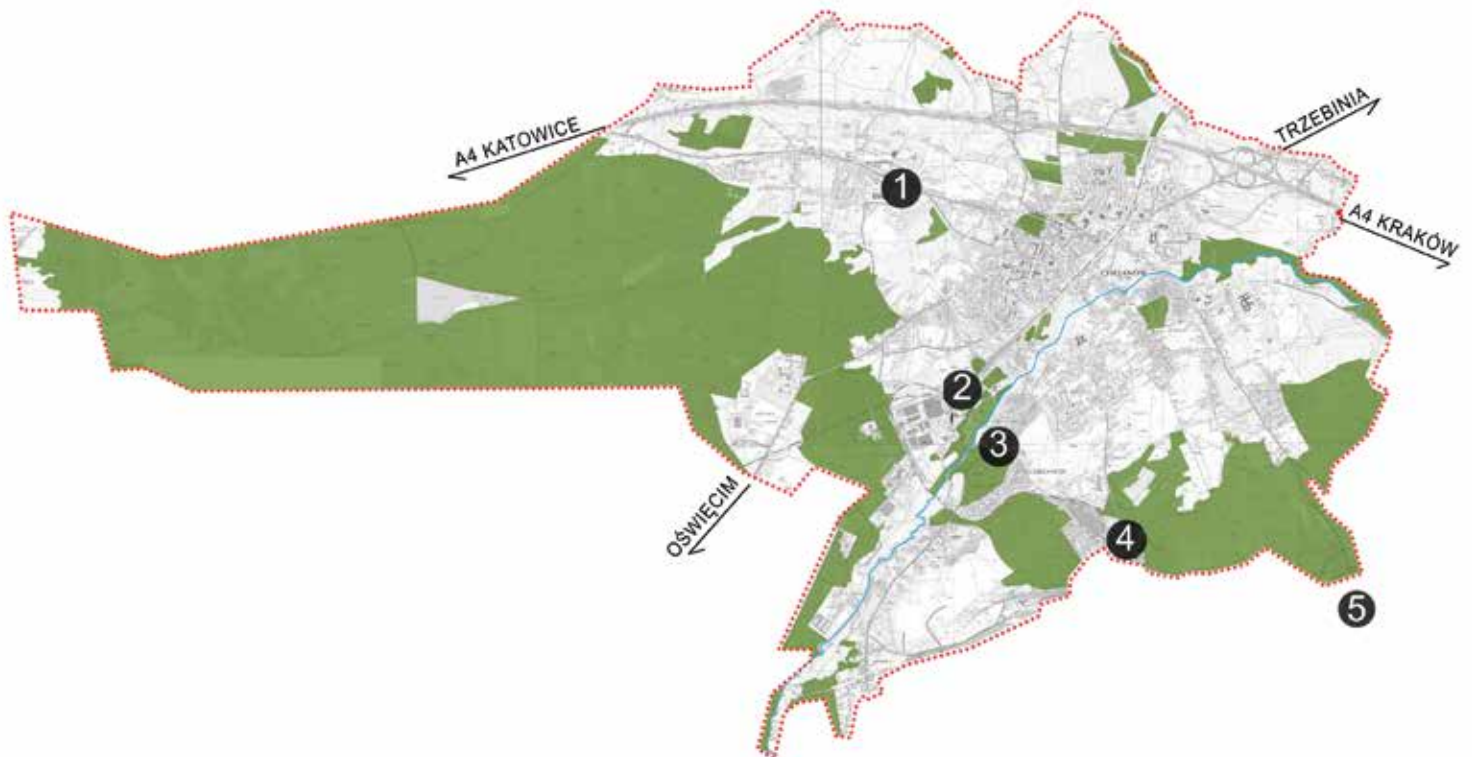
Kolej motorem napędowym

Na rozwój miasta duży wpływ miało również rozpowszechnienie kolei. W 1856 r. została otwarta linia między Trzebiną a Dziećmicami. Powstał wówczas ważny do dziś węzeł w Trzebinie, skąd początek brała południowa linia przez Chrzanów do Wiednia, czyli fragment trasy Kraków-Wiedeń (Uprzywilejowanej Kolei Żelaznej Północnej Cesarza Ferdynanda). Kolej lokalną Piła-Jaworzno przez Chrzanów otwarto w 1900 r. Łączyła ona wszystkie ważniejsze zakłady przemysłowe w regionie, pozwalając na dogodny transport (schemat poniżej). Miało to niebagatelne znaczenie dla Chrzanowa. Przyczyniło się do powstania w tym mieście Pierwszej Fabryki

Lokomotyw. Jej lokalizację na południowy zachód od centrum ustalono ze względu na obecność stacji kolejowej na tracie Kraków-Wiedeń, bliskość zakładów, które dostarczały kotły i odlewy żeliwne, możliwość dogodnego otrzymywania energii elektrycznej z elektrowni w Sierszy, a także dopływu surowców i wykwalifikowanych pracowników.

Uprzemysłowione Zagłębie Krakowskie i Zagłębie Dąbrowskie stały się dla Małopolski terenami bardzo ważnymi. W pozostałej części dawnej Galicji przemysł rozwijał się słabiej w porównaniu do terenów innych byłych zaborów. Początkowo wpływ przemysłu na przekształcenie krajobrazu w tym regionie nie był tak znamienny. Wzrosło wydobycie węgla kamiennego i rud. Stopniowo powstawały jednak kolejne zakłady, w tym huty, rafineria ropy naftowej.

W okresie międzywojennym nastąpiła znaczna rozbudowa przemysłu w Zagłębiu Krakowskim, powstały m.in. fabryka mydła Schicht w Trzebinie (1921), elektrownia Jaworzno I (1930),

Schemat lokalizacji osiedli pracowniczych we współczesnych granicach miasta Chrzanów. 1 – osiedle kopalni Matylda, 2 – kolonia Fabryczna, 3 – kolonia Rospontowa, 4 – osiedle Stella, 5 – osiedle przy Wapienniku w sąsiedztwie z Chrzanowem Płazie. Oprac. K. Elwart, 2016

fabryka obuwia T. Baty w Chełmku (1931). W Chrzanowie prym wiodła Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce Fablok S.A. (1920). Pozaniądziały dwa duże ośrodki: Zakłady Ceramiczne Stelła S.A. (1928/1929) oraz kopalnia rudy ołowianej i cynkowej Matylda S.A. (powstała już przed rokiem 1852). Oprócz tego istniały małe zakłady typu fabrycznego, m.in. cegielnie, betoniarnie, młyn elektryczny, fabryka wyrobów trykotowych czy fabryka wody sodowej i lemoniady, a także liczne warsztaty przemysłu rękodzielniczego. Podstawą życia gospodarczego stał się przemysł i handel.

Nowe akcenty w panoramie miasta

Przekształcenie krajobrazu na taką skalę zaczęło być już wyraźnie odczuwalne. Wpłynęło też znacząco na strukturę przestrzenną regionu. W mieście powstały nowe obiekty: najpierw zespoły fabryczne, później budynki szkół, dworce kolejowe. Pojawiły się w krajobrazie nowe, charakterystyczne elementy takie jak kominy, szyby górnicze, budynki związane z koleją, np. dworce, wiadukty, parowozownie i inne, które współcześnie stanowią ciekawe akcenty w panoramie miasta i świadczą o jego przemysłowej historii.

Rozwój przemysłu w XX w. również dla Chrzanowa wiązał się z dynamiczną urbanizacją, w czasie której rozwijała się zabudowa robotnicza. Zaczęło brakować miejsc w już zatłoczonych kamienicach i kwaterach. W przypadku osiedli chrzanowskich chodziło głównie o zapewnienie lokum dla napływowej kadry specjalistów – nie tylko robotników, ale też majstrów i techników. Zabudowa mieszkalna to równie ważny element międzywojennego przemysłowego dziedzictwa przestrzennego miasta. Kolonia Fabryczna wraz z kolonią Rospontową i Leśną były podstawą dla nowej dzielnicy w kierunku południowo-zachodnim. W okolicach zakładów już nie tylko się pracowało, ale także mieszkało i spędzało czas wolny. Struktura przestrzenna Chrzanowa zmieniła się na niespotykaną dotąd skalę. Dziedzictwo architektoniczne tego okresu to, poza zakładami przemysłowymi i zabudową z nimi związaną, także szpital powiatowy im. Józefa Piłsudskiego, dom dziecka, rozbudowa państwowego gimnazjum im. Stanisława Staszica czy dzielnica willowa między al. Henryka, a obecną ul. Oświęcimską. Warto wspomnieć,

że w owym czasie integralną część kompozycji przestrzennej osiedli stanowiła zieleń, nadając im niezwykle cenny walor, o czym również postaram się opowiedzieć w osobnym artykule.

Przedmiotem kolejnych artykułów z cyklu *O krajobrazie słów kilka* będzie m.in. przestrzeń osiedli związanych z przemysłem w Chrzanowie. Kolonie i osiedla robotnicze wyznaczały kierunki rozwoju miasta. Współcześnie ich układ urbanistyczny często nie jest już czytelny w skutek wyburzeń, przebudów i ingerencji nowych obiektów. Skupimy się na obszarach o szczególnych wartościach, wpisanych do ewidencji zabytków, które obejmuje również aktualizowany właśnie program rewitalizacji. W kolejnych artykułach z serii postaram się przybliżyć krajobraz os. Stelła przy Chrzanowskich Zakładach Materiałów Ogniotrwałych i osiedli przy Pierwszej Fabryce Lokomotyw w Polsce Fablok S.A. Co świadczy o ich wartości? Zachęcam do dalszej lektury.

dr inż. arch. kraj.
Katarzyna Elwart-Karczewska

---

¹M. Chlewicki, *130 lat Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej*, w: „Młody Technik”, nr 11-12/1975, s. 83-87.

²W 2016 r. w ramach programu „Kultura Dostępna” powstał spacerownik, promujący trasę turystyczną „Szlak kolei” w Chrzanowie – <http://centrumcyfrowe.pl/otwarte-zabytki-spacerowniki/>, dostęp [02.02.2017].

³Sz. Świątek, *Miasto i społeczeństwo przełomu XIX i XX wieku*, w: *Chrzanów. Studia z dziejów miasta i regionu do roku 1939*, s. 208.

⁴H. Paweła, *Powstanie i organizacja fabryki*, w: *Fabryka Lokomotyw im. F. Dzierżyńskiego w Chrzanowie 1924-1974*, s. 46.

⁵L. Pakuła, *Kształtowanie się i struktura zachodnio-krakowskiego kompleksu przemysłowego*, Warszawa 1965.

⁶J. Pęcowski, *Chrzanów, miasto powiatowe w województwie krakowskiej. Monografia*, 1934, s. 219.

⁷B. Podhalański, *Budowanie policentryczności regionu metropolitalnego Krakowa i Katowic*, w: „Czasopismo Techniczne”, 5-A/2008, Kraków 2008, s. 75-89.

Pierwsza Fabryka (nie tylko) Lokomotyw...

Autobus wyprodukowany przez Pierwszą Fabrykę Lokomotyw w Polsce S.A. w Chrzanowie na tle budynku administracyjnego, ok. 1936 r. Fotografia ze zbioru Stowarzyszenia „Stacja Chrzanów”.

Nazwa FABLOK od zawsze kojarzy się z produkcją taboru kolejowego. Nie jest jednak powszechnie znany fakt, że chrzanowskie zakłady zaznaczyły swą obecność w innych sektorach przemysłu, w tym także w branży motoryzacyjnej. Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce niejednokrotnie podejmowała produkcję niemającą z lokomotywami nic wspólnego.

Jedną z podstaw do założenia w Chrzanowie fabryki lokomotyw po odzyskaniu przez Polskę niepodległości była deklaracja polskiego rządu, chcącego zakupić 1200 sztuk parowozów w ciągu 10 lat. Już w połowie lat 20. XX w. okazało się, że Ministerstwo Komunikacji nie wywiąże się ze swoich deklaracji, a tym samym zamówienie realizowane przez FABLOK musi być mniejsze niż pierwotnie zakładano. Z przewidzianych w umowie 120 parowozów rocznie, rząd pozwalał na wykonanie zaledwie 40.

Stało się wiadomym, że fabryka nie przetrwa, jeśli będzie się opierać wyłącznie o zamówienie rządowe. Aby zapobiec upadłości młodej fabryki, władze FABLOK-u podjęły działania mające na celu pozyskanie dodatkowych zamówień i rozszerzenie asortymentu produkcji. W ramach posiadanych możliwości, podjęto produkcję wyrobów, które z kolejnictwem nie były związane, lecz znajdowały w kraju nabywców.

Z końcem 1927 r. uruchomiono produkcję walców drogowych napędzanych silnikami spalinowymi Diesla z firmy Deutz. Walec składał się z silnika, napędu i podwozia. Napęd z silnika był przenoszony na tylne koła za pośrednictwem kół zębatach i łańcuchów. Koła stanowiły szczelnie zamkniętą przestrzeń do wypełniania wodą, służącą za balast. W przeciwieństwie do powszechnie używanych wówczas walców parowych, chrzanowskie walce spalinowe miały szereg zalet: koszt ich eksploatacji był o połowę niższy, można było je szybko uruchomić, a ich obsługa była znacznie łatwiejsza. Jednym z odbiorców tych maszyn był Zarząd Powiatu w Chrzanowie, który zakupił od fabryki 2 walce do utrzymania dróg w naszym regionie.

Chrzeanowska fabryka lokomotyw była także jednym z pionierów produkcji narzędzi, wykonując je początkowo dla własnych potrzeb, a później dla wielu innych odbiorców. Były to najpierw narzędzia tnące, takie jak noże tokarskie,

PIERWSZA FABRYKA LOKOMOTYW W POLSCE S. A.
ZAKŁADY W CHRZANOWIE (Małopolska).
ZARZĄD W WARSZAWIE, Marszałkowska 136

Wykonuje wszelkiego rodzaju kowalstwach jak **KORBOWODY, WIĄZARY, PRZECIWKORBY, TŁOKI, OSIE**, i t. p. — w stanie surowym lub obrobionym.

Przyjmuje zlecenia na wyrób kół zębatach, ślimakowych, bądź kutych bądź lanych.

ADRES TELEGRAFICZNY „FABLOK” CHRZANÓW.

11

Reklama FABLOK-u prezentująca m.in. produkcję walców i wyrobów kutych, umieszczona w czasopiśmie „Przegląd Techniczny” z 1932 r. Ze zbiorów autora.

strugarskie i dłutownicze, frezy, rozwiertaki, pogłębiacze, gwintowniki i narzynki. Po pokonaniu trudności technicznych uruchomiono produkcję narzędzi pomiarowych: suwmiarek, głębokościomierzy i linii (linijek) stalowych. Potrzeby rynku skłoniły też fabrykę do wykonywania takich wyrobów, jak klucze francuskie i szwedzkie oraz uchwyty samocentrujące. Dla zapewnienia produkcji szlifowanych gwintowników o wysokiej jakości, nabyto licencję od przodującej w świecie szwedzkiej firmy Johansson. Celem zagwarantowania najwyższej klasy produktów, halę narzędziową wyposażono w najnowsze mikroskopy i optometry firmy Zeiss. Każde z narzędzi miało cechę w formie estetycznego monogramu „PFL”. Fabryka posiadała elegancko wydane katalogi produkowanych przez siebie narzędzi, które dziś stanowią nośnik informacji o tej specjalizacji chrzanowskiego FABLOK-u.

W połowie lat 30. Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce dostarczyła dla Komunikacji Samochodowej PKP autobusy produkowane na licencji Saurera, które polskie koleje wykorzystywały do uzupełnienia swojej oferty tam, gdzie droga żelazna nie docierała. W ten sposób zapewniano

dojazd m.in. do miejscowości turystycznych, np. do Szczawnicy czy Czorsztyna. Autobusy z FABLOK-u były nowoczesne i komfortowe, posiadały 40 miejsc siedzących, wydzieloną na dachu przestrzeń do przewozu bagażu, a na czole, nad przednią szybą pojazdu znajdowała się podświetlana tablica kierunkowa z nazwą docelowej miejscowości. Do autobusu należało wchodzić drzwiami tylnymi, a wychodzić – przednimi. Miało to wpłynąć na sprawną wymianę pasażerów na poszczególnych przystankach. Co ciekawe, fablokowskie autobusy były „anglikami”, gdyż posiadały stanowisko kierowcy po prawej stronie. Zdobyte doświadczenie w motoryzacji samochodowej planowano wykorzystać przy produkcji samochodów osobowych. W styczniu 1939 r. utworzono w tym celu nowe przedsiębiorstwo o nazwie „Wytwórnia Samochodów i Wyrobów Metalowych FABLOK S.A.”, któremu na przeszkodzie w realizacji ambitnych planów stanęła druga wojna światowa.

Interesującym rozdziałem w fablokowskiej historii produkcji wyrobów „nielokomotyowych” jest wyprodukowanie silnika parowego (lub dwóch – zachowany protokół z odbioru mówi

o odbiorze „drugiej maszyny parowej /2 MP/ okrętowej”) na zlecenie polskiej Marynarki Wojennej. 30 marca 1937 r. podpisano umowę na dostarczenie trzycylindrowej maszyny parowej o mocy 300 KM, do napędu holownika. Wykonanie maszyny musiało być niezwykle precyzyjne i profesjonalne, gdyż „komisja stwierdziła zupełnie zadawalniającą jej pracę/jednostajność biegu, brak drgań fundamentu itd./.” [pisownia oryginalna]. Ciekawostką stanowi fakt, że otrzymana z Niemiec dokumentacja, według której miał powstać silnik parowy, posiadała poważne nieprawidłowości, które zostały zidentyfikowane przez pracowników Biura Konstrukcyjnego FABLOK-u. Po interwencji strona niemiecka nadesłała właściwe rysunki konstrukcyjne. Nie zostało nigdy wyjaśnione, czy był to przypadek, czy świadome działanie na rzecz uniemożliwienia wykonania silnika dla polskiej marynarki.

W drugiej połowie lat 30. rozpatrywano możliwość uruchomienia produkcji czołgów w fabryce lokomotyw w Chrzanowie. FABLOK prezentował wówczas wysoki poziom techniczny i miał oczywiste predyspozycje do podejmowania również produkcji dla wojska. W związku z tym, zakład został objęty od 1938 r. planem zbrojeniowym. Położeniem tego było uruchomienie produkcji m.in. lawet armatnich i przyczep artyleryjskich.

W okresie powojennym FABLOK także realizował produkcję niezwiązaną typowo z kolejnictwem. Z chrzanowskiej fabryki wyjeżdżały wozy wiertnicze dla górnictwa, koparki, żurawie samo-

**PIERWSZA FABRYKA LOKOMOTYW W POLSCE, SP. AKC.
ZAKŁADY W CHRZANOWIE**
Biuro Zarządu w Warszawie, ul. Zgoda 8

BUDUJE:

- Lokomotywy normalnatorowe — poślęzne, osobowe i towarowe wg nowoczesnych wymagań techniki komunikacyjnej.
- Lokomotywy przetokowe.
- Lokomotywy wąskotorowe — spalinowe i parowe różnej mocy dla wszelkich szerokości toru.
- Lokomotywy kopalniane — elektryczne i spalinowe.
- Wagony motorowe.
- Motorowe walce szosowe do budowy i konserwacji dróg bitych.
- Drezyny motorowe.
- Maszyny parowe okrętowe.
- Karoserie stalowe i różne części samochodowe.
- Narzędzia pomiarowe i warsztatowe do obróbki metali.
- Kowalczyszczna: korbowody, wiazary, przeciwwkorby itd.

Reklama FABLOK-u prezentująca m.in. produkcję walców i wyrobów kutych, umieszczona w czasopiśmie „Przegląd Techniczny” z 1932. Ze zbiorów autora.

jezdne i pojazdy wojskowe. Część „nielokomotywowej” produkcji FABLOK-u znajduje się także w naszych domowych gospodarstwach. Nie sposób tutaj nie wspomnieć o legendarnych wręcz tłuczkach i tasakach, wytwarzanych w FABLOK-u, które zasilały kuchnię niejednej gospodyni i które służą pomocą do dziś. Tym samym produkcja Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce stanowi, siłą rzeczy, kluczową część naszego codziennego życia, a chyba nie ma lepszego schabowego niż ten spod tłuczka fablokowskiego...

Tłuczek kuchenny wyprodukowany w FABLOK-u. Sygnowany logotypem zakładu. Lata 70., 80. XX w. Ze zbioru autora.

Klucze francuskie Kf

Typ	Waga (kg)	Waga (lb)	Waga (oz)
Kf 1	0,10	0,22	3,5
Kf 2	0,15	0,33	5,3
Kf 3	0,20	0,44	7,0
Kf 4	0,30	0,66	10,5
Kf 5	0,40	0,88	14,0
Kf 6	0,50	1,10	17,5
Kf 7	0,60	1,32	21,0
Kf 8	0,70	1,54	24,5
Kf 9	0,80	1,76	28,0
Kf 10	0,90	1,98	31,5
Kf 11	1,00	2,20	35,0
Kf 12	1,10	2,42	38,5
Kf 13	1,20	2,64	42,0
Kf 14	1,30	2,86	45,5
Kf 15	1,40	3,08	49,0
Kf 16	1,50	3,30	52,5
Kf 17	1,60	3,52	56,0
Kf 18	1,70	3,74	59,5
Kf 19	1,80	3,96	63,0
Kf 20	1,90	4,18	66,5
Kf 21	2,00	4,40	70,0
Kf 22	2,10	4,62	73,5
Kf 23	2,20	4,84	77,0
Kf 24	2,30	5,06	80,5
Kf 25	2,40	5,28	84,0
Kf 26	2,50	5,50	87,5
Kf 27	2,60	5,72	91,0
Kf 28	2,70	5,94	94,5
Kf 29	2,80	6,16	98,0
Kf 30	2,90	6,38	101,5
Kf 31	3,00	6,60	105,0
Kf 32	3,10	6,82	108,5
Kf 33	3,20	7,04	112,0
Kf 34	3,30	7,26	115,5
Kf 35	3,40	7,48	119,0
Kf 36	3,50	7,70	122,5
Kf 37	3,60	7,92	126,0
Kf 38	3,70	8,14	129,5
Kf 39	3,80	8,36	133,0
Kf 40	3,90	8,58	136,5
Kf 41	4,00	8,80	140,0
Kf 42	4,10	9,02	143,5
Kf 43	4,20	9,24	147,0
Kf 44	4,30	9,46	150,5
Kf 45	4,40	9,68	154,0
Kf 46	4,50	9,90	157,5
Kf 47	4,60	10,12	161,0
Kf 48	4,70	10,34	164,5
Kf 49	4,80	10,56	168,0
Kf 50	4,90	10,78	171,5
Kf 51	5,00	11,00	175,0
Kf 52	5,10	11,22	178,5
Kf 53	5,20	11,44	182,0
Kf 54	5,30	11,66	185,5
Kf 55	5,40	11,88	189,0
Kf 56	5,50	12,10	192,5
Kf 57	5,60	12,32	196,0
Kf 58	5,70	12,54	199,5
Kf 59	5,80	12,76	203,0
Kf 60	5,90	12,98	206,5
Kf 61	6,00	13,20	210,0
Kf 62	6,10	13,42	213,5
Kf 63	6,20	13,64	217,0
Kf 64	6,30	13,86	220,5
Kf 65	6,40	14,08	224,0
Kf 66	6,50	14,30	227,5
Kf 67	6,60	14,52	231,0
Kf 68	6,70	14,74	234,5
Kf 69	6,80	14,96	238,0
Kf 70	6,90	15,18	241,5
Kf 71	7,00	15,40	245,0
Kf 72	7,10	15,62	248,5
Kf 73	7,20	15,84	252,0
Kf 74	7,30	16,06	255,5
Kf 75	7,40	16,28	259,0
Kf 76	7,50	16,50	262,5
Kf 77	7,60	16,72	266,0
Kf 78	7,70	16,94	269,5
Kf 79	7,80	17,16	273,0
Kf 80	7,90	17,38	276,5
Kf 81	8,00	17,60	280,0
Kf 82	8,10	17,82	283,5
Kf 83	8,20	18,04	287,0
Kf 84	8,30	18,26	290,5
Kf 85	8,40	18,48	294,0
Kf 86	8,50	18,70	297,5
Kf 87	8,60	18,92	301,0
Kf 88	8,70	19,14	304,5
Kf 89	8,80	19,36	308,0
Kf 90	8,90	19,58	311,5
Kf 91	9,00	19,80	315,0
Kf 92	9,10	20,02	318,5
Kf 93	9,20	20,24	322,0
Kf 94	9,30	20,46	325,5
Kf 95	9,40	20,68	329,0
Kf 96	9,50	20,90	332,5
Kf 97	9,60	21,12	336,0
Kf 98	9,70	21,34	339,5
Kf 99	9,80	21,56	343,0
Kf 100	9,90	21,78	346,5

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce Spółka Akcyjna
Zakłady w Chrzanowie

Wiertarki ręczne — otwarte Wo

Wiertarki ręczne otwarte — z mechanicznym przesłaniem siły i pokrętką sterującą z mechanizmem przesłania do osi do 11000. Typ: Wo 10000. Waga: 10000. Ciężar netto: 10000.

Wiertarki ręczne — kryte Wk

Wiertarki ręczne kryte — z mechanicznym przesłaniem siły i pokrętką sterującą z mechanizmem przesłania do osi do 11000. Typ: Wk 10000. Waga: 10000. Ciężar netto: 10000.

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce Spółka Akcyjna
Zakłady w Chrzanowie

Fragment katalogu promocyjnego *Narzędzia tnące, pomiarowe i inne. Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce S.A. Zakłady w Chrzanowie*, lata 30. XX w. Ze zbioru autora.

Krzysztof Brandys

Mijane, a mało znane

Willa przy al. Henryka 24

Widok na willę przy al. Henryka 24 (wówczas Aleję Lenina) już po znaczącej przebudowie budynku. Zdjęcie ze zbiorów Muzeum w Chrzanowie

W dzisiejszych czasach, kiedy miasta dynamicznie ewoluują, warto czasem zatrzymać się i przyrzeć budynkom, które przetrwały próbę czasu, zachowując zarazem swoją historyczną i architektoniczną wartość. Jednym z takich niezwykłych obiektów jest willa przy Alei Henryka 24 w Chrzanowie tzw. Biały Domek lub Willa Woynarowskich. Stanowi ona nie tylko część krajobrazu miasta, lecz także świadectwo epoki oraz osobistego stylu swojego twórcy.

Willa ta, wzniesiona na przełomie XIX i XX w., zaskakuje swoją urodą i detalem, będąc jednocześnie przykładem zręcznego połączenia tradycji z nowoczesnością. Autorstwo budynku przypisuje się inż. Franciszkowi Urbańczykowi, wybitnemu budowniczemu powiatowemu. Jednak to, co przyciąga uwagę, to nie tylko fakt, że jest ona dziełem rzemieślniczym tegoż budowniczego, ale również ducha ówczesnej architektury dworskiej. Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów willi jest kolumnowy portyk, który wyróżnia fasadę, podkreślając jej centralną oś. Ten starannie wykonany detal nie tylko dodaje elegancji, ale również stanowi wyraźne nawiązanie do tradycji budownictwa dworskiego. Przez portyk przechodzi się do wnętrza, które zachwycało bogactwem detali i starannością wykonania. Warto również zwrócić uwagę na ogrodowe otoczenie willi. Malownicze formy ogrodu doskonale korespondują z architektonicznymi szczegółami budynku, tworząc harmonijną całość. To miejsce, gdzie historia i natura spletają się w jedną fascynującą opowieść.

Niezwykłość willi przy al. Henryka 24 nie polega jedynie na jej estetyce. To także świadectwo czasów, w których powstała. Arkadowe otwory we fasadach, asymetryczna kompozycja, wysokie dachy – wszystko to odnosi nas do epoki, kiedy chrzanowska al. Henryka była w fazie intensywnego rozwoju, stając się nowym centrum miasta. To również świadectwo życia, które toczyło się wewnątrz tych ścian przez lata. Dom ten od samego początku był pełen życia i aktywności. To historia rodziny Woynarowskich, która zamieszkała tu pod koniec lat 20. XX w. Rodzina ta szybko stała się ważną częścią chrzanowskiej społeczności. Przez lata mieszkali w swoim Białym Dworcu, który stał się centrum życia towarzyskiego i kulturalnego miasta. Willa była niezwykła: duże pokoje, stylowe meble i malownicze detale tworzyły atmosferę niezwyklej elegancji. Pełen muzyki, malarstwa i literatury dom przy al. Henryka 24 stał się miejscem spotkań dla przyjaciół i znanych postaci chrzanowskiego życia społecznego. Wieczory towarzyskie, koncerty Chopina i Moniuszki, wspólne śpiewanie

pieśni patriotycznych – to wszystko tworzyło niepowtarzalną atmosferę tego miejsca.

Wybuch wojny we wrześniu 1939 r. przyniósł ze sobą zmianę – dom, który kiedyś tętnił życiem, stał się świadkiem cierpień i trudności, ale także siły i determinacji jego mieszkańców. Najpierw odbywały się w nim tajne komplety, a następnie jego mieszkańcy zostali wysiedleni. Zamieszkali w nim Niemcy. Po wojnie, mimo zniszczeń, willa przy al. Henryka 24 wciąż emanowała niepowtarzalnym urokiem i na polecenie władz umieszczono tu Dom Kultury im. Tadeusza Kościuszki, a później i Bibliotekę

Publiczną. Ale to już całkiem inna historia...

Dzisiaj, kiedy patrzymy na tę willę, widzimy więcej niż tylko budynek. Widzimy historię i architekturę, które odzwierciedlają ducha swoich mieszkańców i czasów, w których powstała. To niezwykle miejsce, które pomimo upływu lat wciąż przyciąga uwagę i wywołuje refleksję nad przemijaniem czasu i trwałością dziedzictwa kulturowego.

Kamil K. Bogusz

Widok na al. Henryka. Po lewej widoczna willa pod numerem 24 w swej pierwotnej formie. Nakł. A. Honigwachs Chrzanów, 1911. Pocztówka ze zbiorów Muzeum w Chrzanowie.

W telegraficznym skrócie

Granty na ciekawe pomysły

30 tys. zł. jest do podziału w II edycji Lokalnego Programu Grantowego Małopolska Lokalnie gminy Chrzanów, który gmina prowadzi we współpracy z Fundacją Biuro Inicjatyw Społecznych. Jego adresatami są pozarządowe organizacje i grupy nieformalne działające na tym terenie. – *Zależy nam na wsparciu mieszkańców, którzy angażują się w działania na rzecz rozwoju i wzmocnienia lokalnych społeczności. W ramach programu ogłoszony zostanie jeden konkurs grantowy dla całej gminy* – wyjaśnia Iga Szymkiewicz-Wnęk, dyrektor Wydziału Promocji i Rozwoju.

Konkurs podzielony będzie na dwie ścieżki wsparcia: projektów społecznych dla niewielkich organizacji pozarządowych i grup nieformalnych oraz projektów rozwojowych dla niewielkich organizacji pozarządowych. Liczą się cie-

kawe pomysły i edukacja. Wsparcie otrzymają przede wszystkim grupy i organizacje, które przygotowują innowacyjne projekty na działania na rzecz dobra wspólnego w społecznościach lokalnych oraz przemyślane projekty rozwojowe dla swoich organizacji. Dofinansowanie dla każdego z projektów to maksymalnie 6 tys. zł. Harmonogram: 1 do 27 marca 2024 r. – złożenie wniosku (wsparcie edukacyjne); 28 marca do 3 kwietnia – ocena formalna; 8 kwietnia do 28 maja – ocena merytoryczna, spotkania z komisjami konkursowymi; 31 maja – wyniki konkursu grantowego. Od 3 czerwca podpisanie umów.

Doradza za darmo

Chrzanowskie NGO, podobnie jak w ubiegłym roku, mogą korzystać z usług mobilnego Centrum Organizacji Pozarządowych. Bezpłatne

doradztwo i szkolenia m.in. w zakresie prawnym i księgowym odbywają się w Miejscu Aktywności Mieszkańców (ul. Sokoła 24 w Chrzanowie). Można tu także otrzymać wsparcie w pisaniu wniosków na finansowanie działań organizacji. By skorzystać z pomocy, wystarczy wysłać maila na adres: copchrznow@bis-krakow.pl lub zadzwonić pod numer 797 917 904.

Tylko 14 dni

Przypominamy o konieczności aktualizacji danych zgłoszonych do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. W przypadku zmiany źródła ciepła właściciel nieruchomości ma 14 dni na aktualizację deklaracji. CEEB to pierwsza w Polsce baza źródeł ciepła i spalania paliw. Gromadzone tu dane dotyczą źródeł ciepła o mocy nominalnej mniejszej niż 1 MW. Deklarację można złożyć w formie elektronicznej (za pośrednictwem systemu teleinformatycznego CEEB). Konieczne jest jednak posiadanie profilu zaufanego, e-dowodu lub podpisu kwalifikowanego. Można ją także dostarczyć w formie papierowej (pocztą lub osobiście) w Referacie Kształtowania Środowiska, Wydziału Gospodarki Komunalnej i Dróg Urzędu Miejskiego w Chrzanowie.

Ekologicznie i oszczędnie

Na ul. Grunwaldzkiej, w ramach prac związanych z awaryjną wymianą słupów oświetlenia ulicznego, zamontowane zostało nowe oświetlenie LED. Wymiana dotyczyła 9 słupów. Zgodnie z umową spółka Tauron miała także wymienić wszystkie sterowniki obwodów oświetleniowych na nowoczesne, zdalnie sterowane. Do wymiany zaplanowano także 250 starych opraw na oprawy ledowe. Gmina wykonała inwentaryzację wszystkich gminnych opraw oświetleniowych, dzięki czemu mogła złożyć wniosek do programu „Rozświetlamy Polskę” i starać się o dofinansowanie na wymianę pozostałych opraw rtęciowych i sodowych.

Padł rekord

Spośród wszystkich gmin powiatu chrzanowskiego najwyższą kwotę na Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy zebrano w Chrzanowie. Podczas ulicznej kwesty i licytacji wolontariusze zebrali 132 tys. zł. Chrzanowski sztab WOŚP zadbał, by podczas 32. finału na mieszkańców czekało wiele atrakcji, m.in. akcja krwiodawstwa, pokazy strażackie, stoisko kolejowe, łucznicze oraz strefa dla dzieci.

Jak świeże bułeczki

Zainteresowanie tzw. Kopertami Życia, które z myślą o osobach starszych, mieszkających samotnie, zakupiła gmina, przerosło oczekiwania urzędników. Koperty są rozdawane za darmo. Właściciel samodzielnie je wypełnia, wpisując m.in. informacje o chorobach i lekach, jakie przyjmuje, a następnie umieszcza w widocznym miejscu domu (zazwyczaj lodówka), by w razie interwencji ratownicy medyczni, strażacy czy policjanci łatwo mogli je znaleźć. Koperty cieszą się takim wzięciem, że gmina zamówiła kolejnych 1000 sztuk. Można je odebrać w kilku miejscach. Osoby niezrzeszone w organizacjach seniorskich powinny się zgłosić do Urzędu Miejskiego w Chrzanowie w godzinach otwarcia (Wydział Promocji i Rozwoju, al. Henryka 20, I piętro, pokój nr 44). Natomiast członkowie stowarzyszeń i organizacji seniorskich mogą odebrać kopertę w ich siedzibach.

Pomogą sięgnąć po dofinansowanie

Operatorem programu „Czyste Powietrze” w gminie Chrzanów została EnergiaPlus sp. z o.o., która podpisała stosowną umowę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Tak jak inni operatorzy w Małopolsce spółka będzie szukać potencjalnych beneficjentów programu „Czyste Powietrze”, a następnie bezpłatnie pomagać im w sięgnięciu po dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła czy też termomodernizację domu. Zadaniem operatora jest pomoc w określeniu zakresu rzeczowego prac remontowych niezbędnych do realizacji, a także pomoc w przygotowaniu wniosku i jego rozliczeniu. By z niej skorzystać, należy skontaktować się z przedstawicielem operatora – Adam Surma, tel. 731 550 126.

Przepełnili tysiące kilometrów

Trzecia edycja akcji SUPERPŁYWAK, organizowana przez Miejskie Centrum Sportu w Chrzanowie na krytej pływalni, okazała się rekordowa. Uczestnicy przepłynęli w ubiegłym roku dokładnie 8 520 km i 750 m. To, jak przyznają organizatorzy, prawie półtora tysiąca więcej niż w 2022 r. W rywalizacji wzięło udział 33 uczestników. 23 najbardziej wytrwałych pływaków zostało nagrodzonych pamiątkowymi dyplomami i statuetkami. W kategorii Senior zwyciężył Jan Gaudyn. Przepłynął 1047 km. W kategorii Junior triumfowała Weronika Resiuła z wynikiem 673 km 600 m.

Wyjątkowe wydawnictwo

Dolina Płaczu. Najpiękniejsze nagrobki na cmentarzu żydowskim w Chrzanowie to najnowsza publikacja dostępna w Muzeum w Chrzanowie. Jej autorką jest dr hab. Anna Michałowska-Mycielska, prof. Uniwersytetu Warszawskiego oraz dr hab. Dariusz Rozmus, prof. Akademii Humanitas. Książka ukazuje piękno ukryte w macewach na cmentarzu żydowskim w Chrzanowie, a treść została opatrzona pięknymi zdjęciami. Można tu znaleźć m.in. opisy inskrypcji nagrobnych i analizę motywów ikonograficznych, a także hebrajskie inskrypcje z polskim przekładem. Zawartość merytoryczną przetłumaczyła na język angielski dr Luiza Trybuś, kustosz dyplomowany chrzanowskiego muzeum.

Nowa poradnia

Od lutego w Szpitalu Powiatowym w Chrzanowie działa nowa poradnia. Z inicjatywą jej uruchomienia wyszli pracownicy oddziału neonatologicznego oraz ginekologiczno-położniczego. Leczone są tutaj wcześniaki oraz dzieci do 3. roku życia z różnego rodzaju wadami. Poradnia jest czynna trzy razy w tygodniu: w poniedziałki w godz. 12.00-16.00, wtorki w godz. 10.00- 4.00 i piątki w godz. 10.00-14.00.

Można składać wnioski

Od stycznia do końca kwietnia można ubiegać się o wypłatę dodatku osłonowego. Aby go otrzymać, należy złożyć wniosek o przyznanie dodatku osłonowego osobiście w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie lub internetowo przez ePU-AP. W tym drugim przypadku wniosek musi być opatrzony podpisem elektronicznym bądź uwierzytelniony profilem zaufanym.

Spotkali się z represjonowanymi

W 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce w Urzędzie Miejskim w Chrzanowie z inicjatywy Przewodniczącego Rady Miejskiej w Chrzanowie Krzysztofa Kasperka odbyło się spotkanie z osobami represjonowanymi w Chrzanowie w okresie stanu wojennego. Była to okazja, by podziękować tym, których postawa w obliczu represji i trudności jest dla nas wszystkich przykładem niezwykłej siły ducha i determinacji w walce o prawa człowieka, wolność i demokrację. Dyplomy uznania otrzymali: Ryszard Niedziela, Ryszard Wyrobiec, Czesław Kołodziejczyk, Roman Nowak, Franciszek Soboń, Waldemar Słomski, Roman Mazur, Edward Chamik i Józef Chwała.

Sprawdź u źródła!

W gąszczu różnych informacji coraz trudniej odróżnić prawdę od kłamstwa, a fakty od plotek i spekulacji. Jest na to jeden sposób: sprawdzać u źródła. Zgodnie z obietnicą kontynuujemy nasz cykl. W rubryce znajdziecie tematy wzbudzające największe zainteresowanie mieszkańców w mediach społecznościowych i przestrzeni publicznej wraz z komentarzami burmistrza Chrzanowa i jego współpracowników.

Przy skrzyżowaniu ul. Berka Joselewicza i Świętokrzyskiej w Chrzanowie powstał nowoczesny obiekt mieszkalno-usługowy, ale stan prowadzącej do niego ulicy jest fatalny. Kiedy to się zmieni?

Remont ul. Berka Joselewicza już się rozpoczął. Droga zostanie przebudowana na całej długości. W tym roku ma też być gotowa nowa droga łącząca ul. 29 Listopada z ul. Kadłubek o długości ok. 110 m. Powstanie też chodnik i ścieżka rowerowa. Wzdłuż drogi, bliżej ul. 29 Listopada, zaplanowano 21 miejsc postojowych. To początek inwestycji w tej części

centrum miasta. Kontynuacją będzie połączenie ul. 29 Listopada z ul. Krakowską.

Z dniem 31 sierpnia 2024 r. likwiduje się Przedszkole Samorządowe nr 2 w Chrzanowie z siedzibą przy ul. Dworskiej 2. Maluchy przeprowadzą się ze starego obiektu przy Dworskiej do znajdującej się nieopodal rozbudowanej Szkoły Podstawowej nr 6 na chrzanowskim os. Kościelc. A co z kadrą i pustym budynkiem?

Podjęta w dniu 30 stycznia br. Uchwała nr LXII/661/2024 Rady Miejskiej w Chrzanowie

o likwidacji Przedszkola Samorządowego nr 2 w Chrzanowie to czysta formalność. Nikt z nauczycieli nie traci pracy, a dzieci będą kontynuować wychowanie przedszkolne w nowych pomieszczeniach od 1 września 2024 r. Na parterze nowego skrzydła szkoły planuje się umieszczenie trzech oddziałów przedszkolnych. To o 25 miejsc więcej niż dotąd. Warto też zaznaczyć, że zmniejsza to koszty utrzymania placówek. Decyzja w sprawie przyszłości dotychczasowego budynku przedszkola nie została jeszcze podjęta.

Co się stało z bożonarodzeniową szopką, która co roku stała na chrzanowskim rynku? W czasie ostatniego okresu świątecznego jej nie było.

Rzeczywiście, w minionym okresie bożonarodzeniowym nie mogliśmy się cieszyć chrzanowską szopką. Na rynku trwał remont i nie rozstawialiśmy tam dekoracji świątecznych. Renowacji wymagała również sama szopka. Na kolejne Boże Narodzenie powróci już w nowej odsłonie.

Swego czasu głośno było o zagospodarowaniu Chrzanowskich Błoni. Odbyły się nawet konsultacje na zagospodarowanie terenów zielonych pomiędzy ul. Jordana i ul. Partyzantów. Co tam w końcu powstanie i kiedy?

Chrzanowskie Błonia zmieniają się zgodnie z życzeniami mieszkańców. Na tę inwestycję zabezpieczone zostało już 2,5 mln zł w budżecie gminy Chrzanów na 2024 r. Tereny zielone między Partyzantów i Jordana w Chrzanowie już wkrótce zostaną zagospodarowane na miejsce rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. W konsultacjach społecznych uczestniczyli zarówno przedstawiciele rady osiedla, jak i nowi mieszkańcy bloków przy Partyzantów. Społeczność lokalna miała różne pomysły na zagospodarowanie tej przestrzeni. Rada osiedla nie chciała w tamtym miejscu placu zabaw dla dzieci. Chciała ławeczki, ciszę i spokój. Ale było też bardzo dużo wniosków od młodych rodzin z dziećmi, które potrzebują placu zabaw i boiska. Udało się wypracować kompromis. Powstanie tu wielofunkcyjne boisko sportowe (mały orlik), 400-metrowa bieżnia, ławeczki, leżaki miejskie, nowe nasadzenia, miejsca na ognisko. Duży teren wewnątrz bieżni pozostanie łąką. Nie będzie w żaden sposób zagospodarowany, aby mógł służyć na organizowanie np. koncertów plenerowych. Dokumentacja projektowa jest już

gotowa. Urząd przygotowuje się do ogłoszenia przetargu na wykonanie inwestycji.

Na ulicach miasta widać osoby z miejskimi gadżetami. Taka płócienna torba z logo Chrzanowa, workoplecak, czapeczka czy koszulka byłaby świetnym prezentem dla bliskich i znajomych, którzy odwiedzają miasto. Czemu urząd ich nie sprzedaje?

Gmina konsekwentnie realizuje ideę budowy i promocji marki według przyjętego systemu identyfikacji wizualnej. Poprzez dystrybucję materiałów promocyjnych podczas miejskich wydarzeń czy imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe i instytucje kultury chcemy dotrzeć z określonym przekazem do maksymalnie największej grupy. Urząd co do zasady nie prowadzi działalności gospodarczej, ale to nie znaczy, że miejskich gadżetów nie można kupić. Każdy, kto chce mieć chrzanowską koszulkę, kubek czy ekologiczną torbę, powinien odwiedzić hol kina Sztuka. Gadżety można nabyć codziennie w Informacji MOKSiR-u/kasie kina Sztuka: od soboty do środy w godzinach pracy kina, w czwartek i piątek od 8:00 do 20:00.

Skrzyżowanie znajdujące się przy Lidlu w Chrzanowie należy do najniebezpieczniejszych miejsc w mieście. Regularnie dochodzi tam do niebezpiecznych sytuacji i kolizji. Temat przebudowy tego skrzyżowania wraca jak bumerang, a konkretnych działań nie widać.

Zarządcą ul. Pogorskiej w Chrzanowie, przy której zlokalizowane jest to skrzyżowanie, jest powiat. Jego przebudowa nie mieści się w kompetencjach gminy, ale Powiatowego Zarządu Dróg. Mając na uwadze istotne znaczenie tej inwestycji dla mieszkańców, gmina udzieliła powiatowi dotacji celowej w wysokości 6 519 zł na opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla budowy sygnalizacji świetlnej. Jednostka ma już część dokumentacji na modernizację połączenia z Chechlaną i wyjazdu z parkingu sklepowego. Z informacji uzyskanych od dyrektora Powiatowego Zarządu Dróg w Chrzanowie, odpowiedzialnego za realizację tej inwestycji, wynika, że ZDW planuje przebudowę jeszcze w tym roku. Obecnie trwają negocjacje z Lidl Polska sp. z o.o. w zakresie partycypacji spółki w jego kosztach.

KRONIKA CHRZANOWSKA

Wydawca: Urząd Miejski w Chrzanowie,

al. Henryka 20, 32-500 Chrzanów

Kontakt: Wydział Promocji i Rozwoju

e-mail: kronika@chrzanow.pl,

tel. (32) 7585-144; (32) 7585-142

Redaktor naczelny: Iga Szymkiewicz-Wnęk

Nakład: 8 000 egzemplarzy

Druk: AWstudio.com.pl